

2017 m. birželio 9 d., penktadienis

Nr. 23 (1217) | Kaina 0,90 Eur

7md

Dailė | Muzika | Teatras | Kinas | Šokis

3

Mintys po Thomo Adėso operos „Naikinantis angelas“ Londone

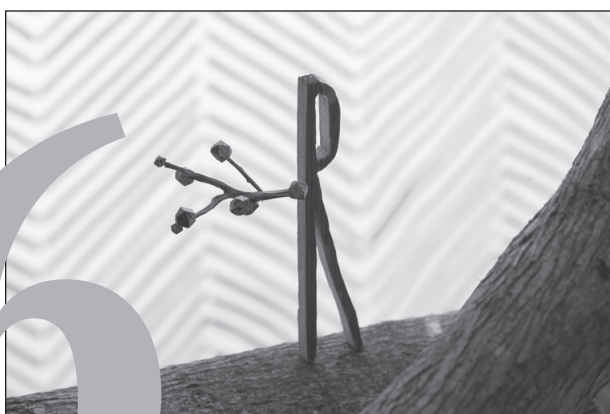
4

„Auros“ šokio spektaklis apie smurtą šeimoje

5

LMTA IV Vaidybos kurso diplominiai spektakliai

6

Žilvinas Landzbergas, instaliacijos „R“ fragmentas

A. VASILENKOS NUOTR.

Venecijos meno bienalės įspūdžiai

8

Pokalbis su kino dailininke Sigita Šimkūnaite

9

Andrzejus Chyra apie Šarūno Barto „Šerkšną“

Elina Garanča ir Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras

M. ALEKSOS NUOTR.

Pagaliau susitikome su Elina Garanča

21-ojo Vilniaus festivalio pradžios koncertas LNOBT

ŽIVILĖ RAMOŠKAITĖ

Vilniaus festivalis visada prasideda koku nors ypatingu koncertu. Ne išimtis ir šiųmetis, jau dvidešimt pirmasis. Jį pradėjo pirmąsyk Vilniuje pasirodžiusi latvių dainininkė Elina Garanča, jau keliolika metų karaliaujanti žymiausių pasaulio teatrų ir koncertų salių scenose. Grojo Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras, dirigavo kartu su soliste atvykęs jos sutuoktinis, maestro Karelis Markas Chichonas.

Dauguma Lietuvos operos mėgėjų mecosopraną Eliną Garančą pažįsta iš Niujorko „Metropolitan“ operos tiesioginių transliacijų „Vingio“ kino teatre. Jų būta ne viena ir ne dvi. Mano atminty išliko Gioacchino Rossini „Pelenė“, Georges'o Bizet „Karmen“, Gaetano Donizetti „Roberto Devereux“ ir visai neseniai,

gegužės vidury, transliuotas Richardo Strauss'o „Rožės kavalierius“, kur greta amerikiečių divos Renée Fleming žėrėjo Elina Garanča, dainavusi vadinamą „kelnėtą partiją“ – jaunąjį grafą Oktavianą. Tai buvo tikra puota ausims ir akims!

Vilniaus festivaliui Garanča parengė programą, kurią pavadino „žvilgsniu į savo, kaip dainininkės, ateitį“. Ji dainavo arijas iš Piotro Čaikovskio, Camille'o Saint-Saënso, Giuseppe's Verdi, Francesco Cilea, Pietro Mascagni operų. Keturiasdešimties metų solistė žengia į naują meninės kūrybos etapą, jos brandus balsas atveria kitus repertuaro klotus. Vienne interviu solistė išsitarė, kad didžiausia jos svajonė padainuoti Amneris Verdi „Aidoje“.

O pradėjo ji kaip lyrinis nepaprasto virtuoziškumo mecosopranas, įstabiai atliekantis Antonio Vivaldi, Wolfgango Amadeus

Mozarto, Rossini kūrinis. 2003 m. ji sužibėjo Zalcburgo festivalyje legendinio Nicolauso Harnoncourt'o diriguotoje Mozarto operoje „Tito gailėstingumas“ („La clemenza di Tito“) ir debiutavo Vienos valstybinėje operoje, kurioje padainavo 140 spektaklių ir sukūrė 18 skirtingų vaidmenų. Šis teatras 2013 m. suteikė jai garbingą *Kammersängerin* titulą. Ji yra jauniausia ši apdovanojimą pelniusi dainininkė. Nuo 2005-ųjų Garanča yra „Deutsche Grammophon“ išskirtinių teisių solistė, nuolat šioje firmoje leidžia įrašus. Už juos ir sceninę veiklą ji apdovanota reikšmingais tarptautiniais prizais ir garbės vardais.

Nuoširdi ir atvira solistė gyvenimą suvokia kaip didžiulę spalvingą knygą, kurioje yra visko. Ji ne tik garsi dainininkė, bet ir

NUKELTA Į 2 PSL.

Pagaliau susitikome su Elīna Garanča

ATKELTA IŠ 1 PSL.

rūpestinga dviejų dukrelių mama, dvejų nuosavų namų Rygoje ir Ispanijoje židinio sergėtoja ir sumani šeimininkė, gebanti iškepti skanų pyragą ir mėgstanti pasikapstyti darže. 2013 m. Austrijoje pasirodė jos memuarų knyga „Batai iš tiesų svarbu“ („Wirklich wichtig sind die Schuhe“), kurioje ji sako, kad pėdos turi jaustis laisvai, tuomet siela ir balsas tiesiog sklandys aukštybėse.

Paminėjau sklindantį, skriejantį balsą, tad skubu pasidžiaugti pirmąsyk mūsų teatro salėje iš tiesų laisvai sklidusiais dainininkės ir orkestro balsais. Pagaliau išsipildė ilgai puoselėta mintis įsigyti akustinę „kriauklę“, kurią suspėta šiam koncertui sumontuoti.

Grįžtu prie koncerto programos. Ji buvo gal margoka, bet gerai apgalvota ir labai sumaniai išdėstyta. Arijas atskyrė instrumentiniai operų fragmentai, logiškai įvedantys į skambėsiančią ariją ar tarsi knygos užsklandėlės atskiriantys skirtingų autorių muziką. Po Čaikovskio valso iš „Gulbių ežero“, kurio finale ugningai sutviska visas orkestras, Garanča atliko Žanos ariją iš šio autoriaus operos „Orleano mergele“. Jau pirmame jos numeryje atsiskleidė gražiausios plataus diapazono balso spalvos, išraiškos jėga. Dalilos arijoje iš Saint-Saëns „Samsonas ir Dalila“ žavėjo puikus ilgų frazių *legato*, šiltas aksominis *piano*. Populiarioji Eboli arija iš Verdi „Don Karlo“ buvo atliekama kaip dera aistringai ir su didžiule įtaiga. Solistė pasitarkė turtingą

spalvų paletę, garso jėgą, drąsiai ir galingai įgarsintas viršūnes. Mes įpratę prie itališko arijos teksto, o klausantis prancūziškai ji įgavo naujų garsinių spalvų, sąlygotų šios kalbos skambesio. (Įdomu, ką girdėjo Verdi tėvynės atstovas, kai šio kompozitoriaus operos buvo atliekamos lietuvių, čekų, rusų ir kitų tautų kalbomis?) Eboli vaidmenį Garanča dainuos spalio mėnesį Paryžiaus operoje, matyt, dėl to girdėjome prancūzišką variantą.

Adrianos Lekuvrer partija to paties pavadinimo operoje skirta sopranams. Taigi, viešnia tarsi peržengė savo balso repertuaro ribas, nors yra teigusi, kad niekada nedainuos soprano partijų. Šis lyriškai jausmingas muzikinis pasakojimas atskleidė puikiai valdomą aukštą registrą, subtilius dinامينius niuansus, švelnų *piano*. Santucos arijoje iš Mascagni operos „Kaimo garbė“ dainininkė pasitarkė ne tik tobulai valdomas vokalo, bet ir vaidybos priemones, vaizdingai atskleidusias suvedžiotos ir paliktos merginos skausmą ir gėlą.

Po arijų buvo pereita prie lengvesnio žanro kūrinių, reikalaujančių nemažesnio vokalinio meistriškumo ir gero skonio. Suskambėjo nuotaikingai padainuotos trys neapolietiškos dainos, kurių aranžuotę orkestrui atliko maestro Chichonas, ir dar du ispaniški bisai, sarsuela ir visą koncertą vainikavusi temperamentingai atlikta „Granada“.

Maestro Chichonas solistei pritarė kuo jautriausiai. Atrodė, kad

Elina Garanča, Karel Mark Chichonas ir Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras

M. ALEKSO NUOTR.

kiekvieną ariją ir dainą jis dainuoja kartu. Turbūt nėra ko stebėtis – su savo sutuoktiniu Garanča yra surengusi šimtus koncertų, tad jis kaip niekas kitas pažįsta jos balsą ir dainavimo stilių. Muzikalusis dirigentas gimė Londone, muzikos mokslus baigė Karališkojoje muzikos akademijoje. Karjeros pradžioje jis yra dirbęs Latvijos nacionalinio simfoninio orkestro pagrindiniu dirigentu ir meno vadovu, vėliau jo veikla persikėlė į Vokietiją. Chichonas pagarsėjo kaip sumanus simfoninių veikalų interpretuotojas, operų dirigentas. Jis dirigavo įvairiuose pasaulio

teatruose, o 2016 m. sėkmingai debiutavo „Metropolitan“ operos spektaklyje „Madam Bateflai“, tame pačiame pastatyme, kurį taip pat gerai pažįstame ir mes. Maestro yra pelnęs Anglijos karalienės Elžbietos II suteikiamą Britų imperijos karininko laipsnį, 2016 m. išrinktas Londono Karališkosios akademijos draugijos nariu.

Būtina pagirti mūsų šaunų Lietuvos nacionalinį simfoninį orkestrą, grojusį sklandžiai, tiksliai, su reikiamu polėkiu. Čaikovskio valsas, Emilio Dārziño „Melancholiškas valsas“, Verdi operos „Sicilijos mišparai“ uvertiūra, Gaetano Donizetti

operos „Favoritė“ pirmo veiksmo preliudas ir Amilcare's Ponchielli „Danze delle ore“ iš operos „Džokonda“ – štai tie pradžioje minėti instrumentiniai intarpai, nuotaikingai ir sumaniai kurstę muzikinį koncerto vyksmą. Gražiai pasirodė orkestro styginiai, ypač smuikų ir violončelių grupės, mediniai ir variniai pučiamieji (labai gražus valtornos solo Čaikovskio arijoje!) bei tiksli perkusininkų grupė. Naujoji scenos akustinė „kriauklė“ leido išgirsti subtilų orkestro piano ir kokybiškai skambantį, po visą salę sklindantį *forte*.

Anonsai

Virgilijaus Noreikos dainininkų konkursas

Maestro vardas skamba labai plačiai – pasibaigus registracijai į tarptautinį Virgilijaus Noreikos dainininkų konkursą, jo organizatoriai džiaugėsi net 171 užsiregistravusių dalyviu iš daugiau nei 30 pasaulio šalių. Tokia gausa maloniai nustebino, nes šių metų rugsėjo 16–22 d. vyksiantis renginys organizuojamas pirmą kartą.

Registracijai dainininkai nuo 18 iki 35 metų turėjo du mėnesius. Vokalistai privalėjo pateikti savo atlikimą vaizdo įrašus, kuriuos toliau vertins komisija, iš visų užsiregistravusių išrinkianti 60 verčiausių dalyvauti finaliniame konkurse ture.

Rugsėjį vertinti konkurso dalyvių į Lietuvą atvyks žymiausi savo srities specialistai – operos solistai, pedagogai, vadybininkai. Tai pats maestro V. Noreika, Asta Krikščiūnaitė (Lietuva), Marjana Lipovšek (Slovėnija), Eva Marton (Vengrija), Rudolfas Piernay (Vokietija), Robertas Gilderis (Didžioji Britanija). Komisijai pirmininkaus lietuvių

kilmės vokiečių sopranas Lilian Sukis (Lijana Šukytė).

„Visi žiuri nariai – žymūs savo srities specialistai. Pats asmeniškai paskambinau ir komisijai pirmininkauti pakviečiau Lijaną Šukytę, nes labai vertinu jos dainavimą. Paprastai dainininkai atkreipia dėmesį ne tik į premijos dydį, bet ir į tai, kas yra žiuri, todėl mes itin atsakingai rinkomės pavardes“, – sakė pats maestro V. Noreika.

Finaliniame konkurse ture geriausi dainininkai pasirodys kartu su orkestru Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro scenoje. Geriausiems bus padalintas solidus, 22 tūkst. eurų prizinis fondas. Ne mažiau svarbus prizas – debiutas Lietuvos nacionaliniame operos ir baleto teatre, 2017–2018 metų sezone, kiti koncertiniai prizai.

Organizatoriai neslepia ambicijų išauginti konkursą iki tradicinio, prestižinio, kas ketverius metus organizuojamo renginio. „Tikimės, kad konkursas užaugs, dar labiau išsiplės jo geografija. Norime, kad pasaulyje išplistų žinia tiek apie šį renginį, tiek apie maestro V. Noreiką“, – lūkesčiais dalijosi konkurso organizatorių Vėj „Natų knygnas“ direktorius Vyginas Gasparavičius.

Pagrindiniai tarptautinio Virgilijaus Noreikos dainininkų konkurso rėmėjai – Lietuvos kultūros taryba ir Lietuvos kultūros ministerija. Konkursą organizuoja Vėj „Natų knygnas“ ir Lietuvos muzikos ir teatro akademija.

RENGĖJŲ INF.

Broniaus Kutavičiaus „Paskutinės pagonių apeigos“ Neringoje

Kaip manote, koks yra populiariausias XX a. lietuvių muzikos kūrinys? Šiandien populiariausias matuojamas reitingais, grojaraščiais ir pan. O štai prieš keletą dešimtmečių Lietuvos muzikologai apklausė studentus bei muzikos profesionalus. Broniaus Kutavičiaus „Paskutinės pagonių apeigos“ sulaukė daugiausia paminėjimų. Ne kartą atlikta Lietuvoje ir svetur, oratorija „Paskutinės pagonių apeigos“, šįmet minint Reformacijos judėjimo 500 metų jubiliejų, netrukus nuskambės Neringoje.

Birželio 10 d. 19 val. Juodkrantės Evangelikų Liuteronų bažnyčioje ir birželio 11 d. 13 val. Nidos

Evangelikų Liuteronų bažnyčioje B. Kutavičiaus oratoriją atliks Lietuvos muzikos ir teatro akademijos Mišraus choro merginų grupė (vadovai: D. Puišys, J. Kalcas, G. Venislovas), sopranas L. Dambrauskaitė, vargininkė R. Marcinkutė-Lesieur bei valtornų kvartetas: G. Barkauskaitė, K. Janulevičiūtė, R. Montvilaitė, E. Stanelis. Dirigentas J. Kalcas.

Juodkrantėje valandą prieš koncertą vyks muzikologės Juditos Žukienės paskaita „Apeigos pagal B. Kutavičių“. Kūrinio atlikimai taip pat skiriami Martyno Liudviko Rėzos 241-osioms gimimo metinėms.

Šešių dalių B. Kutavičiaus oratorija „Paskutinės pagonių apeigos“ parašyta pagal Sigito Gedos poeziją. Kompozitorius čia užčiuopė, sakytume, archajišką lietuviškumą, kurio skambesys tuo pat metu modernus – ne veltui B. Kutavičius lyginamas su Amerikos minimalistais.

Magiško poveikio muzikos kūrinys atspindi dramatišką dviejų religijų – pagonybės ir krikščionybės – susidūrimą. Per visą oratoriją auginamas judančio erdvėje, klausytojus apsupančio choro skambesys, papildytas solistės išgaunamais užkeikimo šūksniais. Kūrinio finalas, kai į „pagoniškąjį“ skambesį

grėsmingai įsirežia vargonai su protestantiškąjį chorą primenančia tema, sukrečia klausytojus. Antai žinomas lenkų muzikologas K. Droba savo prisiminimuose rašo, jog pirmą kartą išgirdęs „Paskutinės pagonių apeigas“ buvo priblokštas ir sujaudintas iki ašarų.

Simboliška, jog kūrinį atliekant dalyvauja jaunimas – LMTA choras, studentai, kuriuos jau turėtume vadinti profesionalais. Antai solistė L. Dambrauskaitė dainuoja pagrindinius vaidmenis įvairių teatrų ir trupių pastatymuose. „Paskutinės pagonių apeigos“ praplėtė L. Dambrauskaitės repertuarą šiuolaikiška gaida ir tuo pat metu įrašė jos vardą į garbingą šią partiją interpretavusių solisčių sąrašą, kurį pradėjo G. Kaukaitė.

B. Kutavičiaus „Paskutinės pagonių apeigos“: birželio 10 d. 19 val. – Juodkrantės Evangelikų liuteronų bažnyčioje, 11 d. 13 val. – Nidos Evangelikų liuteronų bažnyčioje. Birželio 10 d. 18 val. Juodkrantės Evangelikų liuteronų bažnyčioje – Juditos Žukienės paskaita „Apeigos pagal B. Kutavičių“.

Į visus renginius įėjimas laisvas.

LMTA INF.

Dėmesio: aukščiausia įtampa!

Mintys po Thomo Adèso operos „Naikinantis angelas“ Londone

RASA MURAUSKAITĖ

Šiais laikais būtų neteisinga sakyti, kad norėdamas apsilankyti aukščiausios kokybės renginiuose būtinai turi keliauti į užsienį – daugiau ar mažiau geros kultūros galima rasti ir nekirtus Lietuvos sienos. Vis dėlto kartais įdomu žvilgtelėti toliau čionykštės kultūrinės erdvės ir pašniukštinėti, kuo kvėpuoja didžiausių Europos metropolijų scenos. Šįkart taikiklyje atsidūrė daugiakultūris Londonas, o konkrečiau – šio didmiesčio operos naujienos, mat „Covent Garden“ operoje neseniai pristatyta vieno žymiausių nūdienos kompozitorių Thomo Adèso naujausia opera „Naikinantis angelas“ („The Exterminating Angel“).

Londone vyksta nepaprastai daug renginių, tačiau būtent į operą nuviliojo paprastas faktas – Lietuvoje šiuolaikinių operų, ypač rodomų tradiciniuose operos teatruose, per maža. O juk nepaprastai įdomu išgirsti, kokios šiandienos scenos meno žanro tendencijos. Juo labiau kad T. Adėsas – vienas žymiausių kūrėjų, po sėkmingų ankstesniųjų operų tapęs vienu ne tik Didžiosios Britanijos, bet ir viso pasaulio akademinės scenos lyderių. Opera „Naikinantis angelas“, paremta 1962 m. siurrealistiniu režisieriaus Luiso Buñuelio filmu, pirmą kartą rodyta praėjusių metų Zalcburgo festivalyje. Kūrinyje jaučiamas ypač glaudus muzikos ir siužeto ryšys – to kompozitorius pasiekė glaudžiai bendradarbiaudamas su libretistu ir režisieriumi.

„Pragaras – tai kiti žmonės“, – taip šios operos recenziją pradeda „The Guardian“ muzikos apžvalgininkė

Erica Jeal. Išties, ši citata itin tiksliai nusako šios visai ne „angeliškos“ operos siužeto esmę. Iš pat pradžių „Naikinantis angelas“ pasirodė toks keistas kūrinys, kad dar ilgai galvoje sukosi klausimai, į kuriuos tvirtai atsakyti negalėjau. Tiek muzikos, tiek siužetinės linijos paliekamas įspūdis – dviprasmiškas. Realistinė, labai paprasta scenografija, kiek absurdiškas siužetas (bent jau pirmoji istorijos pusė), nuolatinė įtampa alsuojantis garsovaizdis, primenantis kažką tarp Schönbergo ir Weberno, praturtintų nūdienos elektroniniais garsais. Visa ši „tvarkinga anarchija“ kelia įvairiausių klausimų. Ar tai įdomu? Ar tai išbaigta? Ar tai apskritai verta dėmesio?

Pradėti kalbėti apie šį kūrinį reikia nuo siužeto, kuris tarsi atrodo kažkur jau girdėtas, tačiau spalvingos, netikėtos detalės paverčia jį verta dėmesio istorija. Aukštuomenės „grietinėlė“ susirenka į vakarėlį Edmundo Nobilio namuose, kuriuose ima dėtis keisti dalykai: tarnai pabėga, nėra kam patiekti vakarienės. Svečiai visiškai nebūdingai sau pasilieka nakčiai, o dar didesnę įtarimą kelia tai, jog jie naktį leidžia tame pačiame kambaryje. Ilgainiui paaiškėja, jog net ir norėdami jie šio kambario palikti negali. Būtent čia įvyksta siužetinis lūžis, po kurio prieinama prie kūrinio esmės – žmogiškumo prigimties ir ribų tyrinėjimo. Pirmą ir dalį antrojo veiksmo galėtume prilyginti kone lengvam, net kiek banaliai buržuaziniam romanui, kai išsipusčiusios poniutės sugeba iškelti neregėtas dramas dėl skirtingo dydžio šaukštų ant stalo, o antroje operos dalyje (visą operą sudaro trys veiksmai) sutelkta daug filosofinių idėjų, verčiančių mąstyti

apie žmogiškąsias silpnybes (kūrinio idėjos kažkuo primena žymų romaną „Musių valdovas“). Vakarėlio dalyviai, kurį laiką priversti būti kartu, ilgainiui atveria vis tamsesnės savo asmenybės puses, tai įtaigiai demonstruojama ir jų fizinės išvaizdos pokyčiais. Peržengus ribą, kai pamiršamos geros manieros, mandagumas, įvaizdis, žmogus pamažu panėšėja į žvėrį – tai įtaigiai atsiskleidžia operos siužete. Planuojama žmogžudystė, tikintis, kad paaukojus kaltąjį, keistas užkeikimas išnyks (o kalčiausias, žinoma, šeimininkas Nobilis), vyrai pradeda žaginti moteris, mylimųjų pora nusižudo ir kiti juos suranda paskendusius kraujo klane. Taip operos turinys, pirmoje pusėje vaizduojantis paviršutinišką žmogiškosios prigimties paikumą, antroje pusėje pereina į tamsiausių žmogaus sielos užkaborių atvertis.

Minėta siužeto tamsa, įdomu, muzikoje justi nuo pat pirmų operos taktų. Pirmoje kūrinio dalyje išskirtinai dramatiškomis intonacijomis dainuojama apie ne vietoje padėtą paltą ar nepatietą vakarienę. Iš pirmo žvilgsnio tarp siužeto ir jį lydinčios muzikos atsiveria savotiška loginė skylė, kuri sceniniam veiksmui suteikia grotesko prieskonį. Būtent neregėta ekspresija, nuo pirmo dirigento mosto muzikos garsais įkūnijama įtampa ir yra vienas išskirtinių šios operos bruožų. Vokalinėse partijose kompozitorius naudoja gausybę kraštutinių registrų, orkestro partija – labai dinamiška, visiškai atsisakyta bet kokio nuspėjamumo. Atonali, kaip jau minėta, Naujajai Vienos mokyklai artima muzikinė raiška padeda ypač įtaigiai interpretuoti nepaprastai keistą istoriją.

„Naikinantis angelas“

NUOTRAUKA IŠ WWW.OPERA-ONLINE.COM

Žiūrint ir klausantis atrodo, kad ši opera – tai nuolatinis, įtemptas kilimas link numanomos kulminacijos, nors iš tiesų visas kūrinys yra tarsi viena didelė kulminacija, kuri bet kuriuo momentu gali sprogti – ir siužetine, ir muzikine prasme. Vienas iš kelių lyriškesnių muzikinių inkliuzų – tai mylimųjų Eduardo ir Beatrizės meilės duetas prieš judviejų savizudybę. Operos kontekste jis – tarsi „balta varna“, bet nepaprastai gražus ir muzikalus.

Stebint kažką „Covent Gardenė“, natūralu tikėtis galimybės susižavėjus šaukti „bravo!“ aukščiausios prabos atlikėjams. Taip veikiausiai būtų galima daryti, jei pati operos koncepcija būtų kitokia. Šio kūrinio muzika taip glaudžiai susieta su drama, kad operos personažams nepalikta vietos parodyti grynai muzikinius, nuo dramatos atitolusius savo talentą, balsą, techniką. Visi scenoje esantys veikėjai (o jų – apie 20) įpinti į muzikinį dramatinį voratinklį, kur kiekvieno partija susijusi su kitų. Ištęstame

veiksme kiekvieno personažo vokalinė linija įneša unikalią, konkretų personažą charakterizuojančią spalvą. Visos kartu jos sukuria keistą charakterių „šurmulį“ – tokia forma puikiai tinka Buñuelio idėjomis interpretuoti. Todėl pagirti verta atlikėjus kaip vienį, o ne atskirai: visi profesionaliai, techniškai, o svarbiausia – ypač organiškai atliko savo sudėtingas partijas. Bravo skamba ir orkestrui, nes išlaikyti tokią dramatinę įtampą, kokios reikalauja „Naikinančio angelo“ partitūra, labai sudėtinga. Be abejonės, tai ir orkestrui dirgavusio T. Adèso nuopelnas: kai prie dirigento pulsto stovi pats autorius, gebantis dirbti su atlikėjais, natūralu, kad kūrinys suskamba geriausia įmanoma forma.

Galiu drąsiai sakyti, kad „Naikinantis angelas“ – viena keisčiausių mano matytų operų. „Gerai–blogai“ ar „įdomu–neįdomu“ klišės jai netinka, nes šio veikalo suvokimas – tai procesas, kuris tęsiasi dar kurį laiką ir po to, kai scenos užuolaidos nusileidžia.

Anonsai

Vilniuje grieš WDR simfoninis orkestras ir Gautier Capuçonas

Įprasta Vilniaus festivalyje sulaukti žymaus užsienio orkestro. Šįkart birželio 14-ąją viešės radijo simfoninių orkestrų tradicijas puoselėjantis „Westdeutsche Rundfunk“ (WDR, Vakarų Vokietijos radijo) simfoninis orkestras. Šis garsus kolektyvas dažnai kviečiamas pasirodyti didžiausiuose muzikos festivaliuose ir svarbiausiose Europos koncertų salėse. Vilniuje orkestras lankysis trečią kartą.

Priminsime, kad 1947 m. Kelne įkurtas WDR orkestras per savo veiklos dešimtmečius pelnė tarptautinę šlovę, tapo Vokietijos Šiaurės Reino-Vestfalijos regiono muzikinio gyvenimo ambasadoriumi. Išskirtinę kolektyvo reputaciją,

profesionalumą ir įspūdingą istoriją formavo tiek iškiliausi pasaulio dirigentai, tiek pagrindiniai orkestro vadovai. Dabartinis – suomis Jukka-Pekka Saraste – vadovauja nuo 2010–2011 m. sezono.

Su orkestru festivalio koncerte solo grieš žymusis prancūzų violončelininkas Gautier Capuçonas. Jam kritikai negaili pagyrimų. An-tai „Gramophone“ rašo, kad „violončele jis griežia valdingai ir racionaliai, nors šias savybes įgauna tik kur kas vyresni muzikantai. Jo stryko sąlyčio lengvumas ir mostų tikslingumas žavi patys savaime, tačiau, derinami su neįsivaizduojamai švelniu garsu aukštame registre, tiesiog užgniauzia kvapą.“

Verta svečią pristatyti kiek išsamiau. G. Capuçonas pradėjo griežti būdamas penkerių. Studijavo Paryžiaus nacionalinėje konservatorijoje pas Philippe'ą Muller ir Annie Cochet-Zakine bei Vaizduojamųjų menų ir muzikos

universitete Vienoje pas Heinrichą Schiffą. 1991 m. laimėjo Maurice'o Ravelio akademijos pirmąjį prizą ir pirmą vietą André Navarros konkurse Tulūzoje bei dar keletą svarbių apdovanojimų tarptautiniuose violončelės konkursuose.

Kaip solistas G. Capuçonas griežia su garsiais pasaulio orkestrais: Karališkuoju „Concertgebouw“, Vienos, Berlyno, Miuncheno filharmonijų, Niujorko, Filadelfijos, Nacionaliniu Prancūzijos, Monte Karlo, BBC, Sidnėjaus, Čikagos, San Fransisko simfoniniais, Europos ir Škotijos kameriniais, Romos Šv. Cecilijos. Violončelininkas entuziastingai atlieka ir kamerinę muziką su tokiomis įžymybėmis kaip Nicholas Angelichas, Martha Argerich, Danielis Barenboimas, Jeanas-Yves'as Thibaudet, Lisa Batiashvili, Frankas Braley'us, Renaud Capuçonas, Jérôme'as Ducrosas, Leonidas Kavakosas ir daugelis kitų. G. Capuçonas

nuolat bendradarbiauja su dirigentais Charlesu Dutoit, Semionu Byčkovu, Gustavo Dudameliu, Valerijumi Gergijevu, Lioneliu Bringuier, Andrisu Nelsonu, Christophu Eschenbachu, André-su Orozco-Estrada.

Violončelininko diskografija nemaža, jis įrašinėja tik „Erato“ („Warner Classics“) kompanijoje, ne kartą laimėjo „ECHO Klassik“ prizus. 2013 m. „Deutsche Grammophon“ išleido G. Capuçonas, „Berliner Philhamoniker“ ir dirigento G. Dudamelio atliekamo Haydno Koncerto violončelei Nr. 1 vaizdo įrašą. Violončelininkas groja 1701 m. Matteo Goffrillerio pagamintu instrumentu.

Vilniuje su WDR orkestru G. Capuçonas atliks Antonino Dvořáko Koncertą violončelei ir orkestrui Nr. 2. Tai nepaprastai detali, sudėtinga tridale kompozicija, kurios tematika pasižymi ypatingu emocionalumu – nuo meilės

elegijos, *lacrimosa* įtampos iki grėsmingo maršo. Šis didingas opusas yra vienas iš kelių sedevrų, sukurtų Niujorke (1892–1895), kur kompozitorius ėjo rektoriaus pareigas Nacionalinėje konservatorijoje. Kaip ir kiti to meto Dvořáko kūriniai, Koncertas atspindi autoriaus stiliaus individualumą, čekų muzikos idiomias ir jauną, kunkuliuojančią Naujojo pasaulio kultūrą.

J.-P. Saraste's diriguojamas WDR orkestras Vilniaus publiką dar pamalonins simfoniniais kūriniais. Programoje – Ludwigo van Beethoveno uvertiūra „Egmontas“ ir Johannesso Brahmsso Trečioji simfonija.

Koncertas „WDR orkestras sveikina Vilnių“ vyks birželio 14 d., trečiadienį, 19 val. Lietuvos nacionaliniame operos ir baletų teatre.

VF INF.

Kodėl jie kitokie

Klaipėdos jaunimo teatro gastrolės Vilniuje

RIMGAILĖ RENEVYTĖ

Pirmąją vasaros dieną parodyti savo naują spektaklį į sostinę atvyko Klaipėdos jaunimo teatras, Lietuvos nacionalinio dramos teatro Mažojoje scenoje įkurdinęs „Žiurkiagalvius“ ir nustebinęs kūrybiškai brandžiu žvilgsniu. Spektaklyje pagal Natacha De Pontcharra pjesę pasakojama Žefo (Paulius Pinigis) ir Žefio (Donatas Želvys), brolių, gimusių su žiurkių galvomis ir todėl priverstų slėptis nuo pasaulio, istorija. Žiūrovams tarsi parodomas trumpas epizodas iš Žefo ir Žefio gyvenimo, o jųdviejų vaikystės prisiminimai ir kasdienybės nuotrupos netikėtai išsirutulioja į žmogžudystės tyrimą.

Iš pirmo žvilgsnio nejaukią, nepažiną, verčiančią atsiriboti atmosferą sukūrė pjesę papildantis Tardytojos (Laima Akstinaitė) personažas, spektaklio metu esantis salėje. Jos klausimai, sklindantys iš žiūrovų pusės, savaime suteikia publikai vaidmenį ir tam tikrą atsakomybę, paversdami ją šio tardymo liudininkais. Tad naujai (ir veikiausiai net neplanuotai) atsiradęs

Tardytojos personažas išjudino ir naujomis prasmėmis papildė pasakojimą. Dramos perrašymas leido kūrėjams sutelkti žiūrovų dėmesį (galbūt dėl to, kad salėje yra veikiantysis) ir išlaikyti siužeto netikėtumą, suteikiant žiūrovui „sprendimo“ galią – nuteisti arba išteisinti. Nors apie publikai suteiktą galimybę priimti sprendimą sužinoma tik spektaklio pabaigoje, nuo pat pirmo Žefui ir Žefiui adresuoto klausimo kūrėjų užduotos taisyklės ima galioti visiems: ir personažams, ir žiūrovams.

Blausiam, pro lubų plyšius varvančiame rūsyje (scenografė Paulė Bocullaitė) apgyvendinti Žefas ir Žefis žiūrovams matomi tik kaip šešėliai, tačiau jųdviejų noras bendrauti nepaiso tamsos – prieblandoje į klausimus paklusniai atsakinėjantys Žefas ir Žefis kaipmat prisijaukina žiūrovus. Šiedu personažai tarpusavyje dera ir dėl Pauliaus Pinigio bei Donato Želvio aktorinio „broliškumo“, kurio užuominas buvo galima pastebėti jau anksčiau (pavyzdžiui, spektaklyje „Knygų personažai atgyja“).

Aktoriams pavyksta išvengti hiperbolizuotų personažų savybių ir

neatskleidžiant siužeto išlaikyti žiūrovų dėmesį paties spektaklio forma – prieblandoje veikiantys personažai kursto smalsumą, o balsas iš salės kontroliuoja pasakojimo kryptį. Tik žiurkiagalviams savo tikruosius veidus paslėpus po kaukėmis, t.y. dirbtinėmis žmonių galvomis, ir tapus kiek panašesniems į liudininkus, scenoje pasidaro šviesiau. Keista, bet vos tik užsidėta kaukė sukuria svetimą, tarsi kitą asmenį, prie kurio žiūrovui reikia iš naujo priprasti, o tamsoje žiūrovų įžiūrėti ar įsivaizduoti personažai lieka neatskleisti. Artėjant pasakojimo kulminacijai, kaukės sukurtas atstumas tarp žiūrovų ir personažų tarytum turėtų palengvinti publikos „sprendimą“, tačiau nutinka priešingai, – ir pamerkti, ir pateisinti žiurkiagalvius tampa pernelyg keblu vien dėl to, kad jau išklausėme visą jųdviejų istoriją.

Stebėtina, jog kūrybinei komandai pavyksta iš pirmo žvilgsnio lėtą ir neveiklų pasakojimą apie atstumtuosius paversti žaismingu ir, kas svarbiausia, gyvu scenos kūriniu. Galbūt paslaptis ta, kad kūrybinės laisvės nesuvaržė vienintelio režisieriaus žvilgsnis, kaip, deja, nutiko

E. SABALIAUSKAITĖS NUOTR.

„Žiurkiagalviai“ ankstesniame KJT spektaklyje. „Kontrabose“ mokytojas-režisierius vis dėlto apvilko mokiniui-aktoriui savo rūbą ir personažas, kaip galiu tik numanyti iš ankstesnių energija ir žaisme išsiskiriančių Želvio vaidmenų, nutolo nuo paties aktoriaus, o asmenišką kontrabosisto (bet tuo pat metu ir aktoriaus) pasakojimas tarsi buvo nereikalingai „suvaldytas“.

Klaipėdos jaunimo teatras priemeną mažą kūrybinį fabrikėlį, kuriame aktoriai patys pasiruošia spektakliui dekoracijas, patys nusigrimuoja, o prieš eidami į sceną

atbėga patikrinti žiūrovų bilietų. Žinoma, tai teatrui prideda žavesio (net jeigu viso to priežastys susijusios su finansiniu nestabilumu). Tačiau kūrybinė spektaklio „Žiurkiagalviai“ komanda parodė kiek kitokį KJT veidą – tvirtą, vis dar besąlygiškai atvirą, bet jau kūrybiškai subrendusį. Neabejotina, Valentinas Masalskis visada liks šio teatro herojumi, įkvėpėju, tačiau panašu, jog žingsnis po žingsnio aktorių atrandamas naujas ir savitas kūrybinis kelias žada įdomių patirčių ir išpūdžių tiek kūrėjams, tiek žiūrovams.

Įvaizdžių nelaisvėje

Šokio spektaklis apie smurtą šeimoje

HELMUTAS ŠABASEVIČIUS

Pristatydama vieną naujausių savo darbų – šokio spektaklį „Noriu maitinančios dienos iš tavo rankų“, kuris buvo parodytas „Menų spaustuvėje“ birželio 1 d. – choreografė Birutė Letukaitė užsiminė, kad jis atsirado paskatinus labdaros ir paramos fondui „Frida“. Todėl po spektaklio kilo minčių ne vien apie jo meninę kokybę bei socialinę reikšmę, bet ir apie kūrinio gimimo aplinkybes.

Rūpestingai planuoti kūriniai-projektai neretai nugrimzta į užmarštį, o dažnai išlieka tie, kurie sukurti eksromptu, nesitikint jų ilgaamžiškumo. Niekas neužsakė Francisco Goyos „Karo negandų“, tačiau šis paties dailininko išjautas grafinis ciklas, išraižytas krauju pasrūvusiais menininko jausmais ir dienos šviesą išvydęs praėjus keliasdešimčiai metų po jo mirties, tapo ne tik Prancūzijos ir Ispanijos karinio konflikto, bet ir visų beprasmiškų buvusių ir būsiančių karo žiaurumų veidrodžiu.

„Auros“ ir Letukaitės spektaklis visų pirma reikšmingas statistiniu aspektu – kaip šiuolaikinio šokio siekis reaguoti į visuomenės

problemas, paliekančias gilius randus daugybės žmonių likimuose. Pasitelkusi Joaquino Lópezo „Chas“ muziką, choreografė prabilo apie šeimą, kuri vis labiau išryškėja vien kaip apgaulinga saugumą ir dvasinę bei psichologinę gerovę turinčios garantuoti erdvės iliuzija.

Mažiau nei valandą trunkantis spektaklis sukuria nejaukiai iliustratyvų vyrų, moterų ir vaikų santykių pasaulį, kuriame viskas atrodo netikra ir perdėta, „šokėjiška“. Į ramioje ir beveik idiliškoje atmosferoje plūduriuojančią moterų ir vaikų grupę įsiveržia brutalus

vyriškas gaivalas, moterys globia vaikus ir mėgina juos apsaugoti, būreliais laksto iš vienos scenos pusės į kitą, kniumba ir vėl keliasi, vyrai tąso vaikus už kojų. Toks elgsenos modelis persiduoda iš kartos į kartą, ir spektaklyje tai prikišamai parodyta: pabaigoje tarp sugulusių kūnų likę berniukas ir mergaitė irgi kovoja vienas su kitu, o užbaigti smurto grandinę choreografė pveda mergaitei, kuri, nors apstumdyta ir apspardyta (tegul tai tik kiek stilizuoti šokio judesiai), pirmoji tiesia susitaikymo ranką savo skriaudikui.

S. BATUROS NUOTR.

Atmetus šią paviršutinišką, estetiizuotą spektaklio „žinią“, jo plastinė forma įsiminė ritmingais, primityvų jausmų imitavimą pranokstantčiais „plasnojančių riešų“ moteriškais judesiais, maksimalistine ištvermingu, techniškai stiprių vyrų energija (šoko šio sezono „Auros“ trupė – įdomi tarptautinė komanda: Gintarė Marija Ščavinskaitė, Julija Mintautė ir Oksana Grieznova iš Lietuvos, Abelis Hernandezas Gonzalezas ir Julia Gómez Avilés iš Ispanijos, Aime Sanchez ir Juanas Madero iš Meksikos, Antonia Kolujarceva ir Jevgenijus Kalachovas

iš Rusijos, Mei Chen iš Kinijos, Marine Fernandez ir Alexandre'is May iš Prancūzijos, Nielsas Claesas iš Belgijos).

Spektaklyje dalyvauja ir „Auros“ šokio studijos vaikai – jie būtini režisūriniam spektaklio sumanymui, tačiau suteikia jam mėgėjiškumo. Mėgėjiškas, nenuoseklus atrodė ir kostiumų ansamblis, drabužius sukūrė pati choreografė ir Kauno kolegijos įvaizdžio dizaino programos studentės: moterys vilki stilizuotomis paprasto kirpimo, tik skirtingų spalvų suknelėmis, vyrai dėvi tamsiais kasdieniais drabužiais, vaikų grupės įvaizdis gerokai margesnis: gėlėtos suknutės, languoti marškiniai, spalvotos raštuotos kojinitės.

„Įvaizdžio dizaino“ sąvoka tinka ir visam spektakliui: nors nėra jokio pagrindo abejoti kūrėjų nuoširdumu, choreografinis ir vizualinis įvaizdis įkalina spektaklio temą, todėl kyla abejonių, ar meninėmis priemonėmis išvis įmanoma adekvačiai analizuoti klausimus, kurie vis dažniau iškyla Lietuvos dienraščių ir interneto portalų pagrindinėse antraštėse. Nepaisant visų kūrėjų pastangų ir gerų norų, lieka įspūdis, kad tai – tik dar viena varnelė nebespėjančių paskui nepagražintą gyvenimą kultūrinių projektų sąrašą.

Antroji „varniukų“ karta

Apie LMTA IV Vaidybos kurso diplominius spektaklius

IEVA TUMANOVIČIŪTĖ

Kelias aukštąsias mokyklas kasmet baigiančių vaidybos studentų skaičius yra per didelis ir dalis merginų bei vaikų niekada neįsilies į Lietuvos teatro lauką, bet ir šiemet Lietuvos muzikos ir teatro akademiją baigia trys aktorės ir penki aktoriai. Antrą kartą režisierius Gintaras Varnas išleidžia vaidybos studentų kursą, kurį, kaip ir pirmąjį (Vidas Bareikis, Elzė Gudavičiūtė, Emilija Latėnaitė-Beliauskienė, Indrė Lenčevičiūtė, Marius Repšys, Vainius Sodeika, Dovydas Stončius, Ainis Storpirstis, Eglė Špokaitė), ruošė vadovaudamasis principu: „nerengti bedarbių“. Pirmą kartą jam tai pavyko, o LMTA Balkono teatre ir Teatro ceche gegužės 21–27 d. pristatyti septyni diplominiai darbai žada, kad sėkmė gali pasikartoti. Antroji „varniukų“ aktorių karta – Arnas Ašmonas, Aurimas Bačinskas, Balys Ivanauskas, Jovita Jankeilaitė, Adomas Jasiukėnas, Dovilė Kundrotaitė, Gytis Laskovas ir Adelė Šuminskaitė – įrodė, kad gali kurti ir antikinių tragedijų herojus, ir šiuolaikinės dramaturgijos veikėjus, ir tiesiogiai bendrauti su publika, nesislėpdami už personažų.

Gintaro Varno režisuotame spektaklyje „**Orestas**“ svarbiausias – Euripido žodis, kurį jaunieji aktoriai taria meistriškai, tačiau herojų aistros lieka tolimos ir svetimos kaip muziejinis antikinės vazos grožis. Scenos erdvėje – laiptų pakyla, leidžianti aktoriams sukurti statiškų mizanscenų įvairovę. Kitaip nei kitose tragedijose apie Agamemnono šeimą, „Oreste“ žiaurūs kraujo keršto įvykiai įgauna absurdišką pagreitį, o pagrindiniai veikėjai nesukelia užuojautos. Kitą Kliternestros žudikų – Oresto (A. Ašmonas), Elektros (J. Jankelaitė) ir Pilado (A. Bačinskas) – nusikaltimą sustabdo tik *deus ex machina* – tėviškai ramus nematomo Apolono balsas. Spektaklyje įtikina Oresto senelis ir dėdė: B. Ivanausko kuriamas šaltakraujis įstatymo sargas Tindarėjas ir G. Laskovo vaidinamas aptakusis išsisukinėtojas Menelajas.

Tikrą katarsį suteikė spektaklis „**Pagalvinis**“. Martino McDonagho pjesėje – vaikų nužudymo byloje – G. Varnas, kitaip nei prieš vienuoliką metų Jonas Vaitkus Jaunimo teatre, atskleidė gėrio temą ir netikėtus keturių jaunų aktorių profesinius gebėjimus. Kriminalinėje pjesėje, kurioje detektyvai, tirdami kaip apsakymuose įvykdytus vaikų nužudymus, siekia apkaltinti rašytoją, susilieja grožinės literatūros, prisiminimų ir realybės plotmės. Jos atskiriamos dailininkės Julijos Skuratovos sukurtoomis lėlėmis,

kurios padeda aktoriui A. Ašmonui pasakoti rašytojo Katurjano istorijas. Scenoje veikia didžiulis iš pagalvių sudėliotas Pagalvinio veidas, raudonplaukė vaikiška lėlė – mergaitė-Jėzus, lėlė-berniukas (Katurjanas vaikystėje) ir pailgos, masyvios, deformuotos mamos ir tėvo kaukės, kurias užsidėję aktoriai kuria sadistiškų tėvų košmarišką įvaizdį. Smurtas prieš vaikus – nesvetima Lietuvos visuomenei tema. Žiaurumą skatina jausmų atrofija, kuriai spektaklio kūrėjai priešinas provokuodami empatiją. Įsigilinę į kuriamų personažų jausmų ir minčių eigą aktoriai vaidina psichologiškai tiksliai. Vienoje jautriausių spektaklio scenų atsiveria rašytojo ir jo vyresniojo sutrikusio vystymosi brolio Michalo meilė. G. Laskovas tiksliai kuria suaugusį vaiką, kuris negali suprasti kito jausmų. Michalo dėmesys nevaldomas, o jo protas paklūsta savitai logikai, – tokį žmogų galima tik besąlygiškai priimti, kaip tai daro Katurjanas. A. Ašmonas, kurdamas pareigingą rašytoją, išryškina jo brandą, jautrumą, pastabumą, atjautą artimui ir norą palikti ką nors po savęs. Nors rašytojui rūpi jo apsakymų likimas, A. Ašmonas nekuria egocentriško demiurgo, o priešingai, pabrėžia rašytojo jautrumą aplinkiniams ir jo kasdieniškumą. B. Ivanausko detektyvas Tupolskis – cinikas, mąstymu pakeitęs jausmus. Jis – subtilus budelis. Ramus, „velniškai“ manieringas, kadaise sužeistas žmogus. A. Jasiukėno Arielis – brutalioji jėga. Kiekviena jo emocija tampa fizine išraiška – smurtu prieš tardomąjį. Keiksmu, juoku, obuolio atkandimu – kiekvienu judesiu aktorius kruopščiai kuria kintantį veikėjo paveikslą. „Pagalvinyje“ kiekvienas aktorius, atverdamas prieštarigus personažo bruožus, įrodo, jog geba kurti sudėtingos psichologijos herojus.

Aktorės susivienijo spektaklyje „**Trans Trans Trance**“. Režisierė Kamilė Gudmonaitė, ankstesnėje kūryboje netyrinėjusi moterų patirčių, kartu su aktorėmis J. Jankelaityte,

D. Kundrotaitė ir A. Šuminskaitė pristatė eskizą, kuriame apmąstė kultūroje įsitvirtinusius su lytimi siejamus įsitikinimus. Fragmentiškame koliaže, kuriame susipina istoriniai faktai, šokis, dainos, nebylios scenos, dokumentiški monologai ir performansai, spektaklio autorės kritikuoja moters grožio kultą, kūno pavertimą seksualinio geismo objektu ir siaurą požiūrį į lyties tapatybę. Be to, apmąsto specifines moterų patirtis, pavyzdžiui, abortą. „Trans...“ vyrauja dinamiškos aktorių metamorfozės – tiesioginę komunikaciją ir performatyvius veiksmus keičia fragmentiškų personažų kūrimas. „Trans...“ eskize slypinčios galimybės teikia vilties, jog Lietuvoje tuščią feministinio teatro nišą užpildys jaunosios kartos teatro menininkių kūryba.

„**Butą Nr. 50**“ pagal Michailo Bulgakovo romaną „Meistras ir Margarita“ režisavo B. Ivanauskas, sukūręs ir Azazelo personažą – paniurusį, socialinių įgūdžių stokojantį velnią, kuris tarsi didysis magas pradeda ir užbaigia spektaklį su tarp mažylis ir bevardžio pirštų smilkstančia cigarete. „Butė Nr. 50“ svarbiausia – Margaritos ir Meistro meilės linija bei fantasmagoriška atmosfera, kurioje daiktai nepaklūsta gravitacijos jėgai, šachmatų figūros juda pačios, o aktoriai gali pasiduoti nevaržomam charakterių kūrimo improvizacijos šėlsmui. Bulgakovo romane Margarita labiau primena Meistro viziją nei individualių bruožų turinčią moterį. A. Šuminskaitė, kurdama veikėją, pabrėžia jos išdidumą, nepriklausomybę, pasiaukojimą dėl meilės bei po susitikimo su Volandu (G. Laskovas) įvykusį pokytį. Iš melancholiškos, kuklios ir susikausčiusios mylinčiosios Margarita virsta geismo ir šėlsmo energijai paklūstančia „ragana“. A. Bačinskas subtiliai atskleidžia suluošintą susigūžusio Meistro sielą ir jautriai papasakoja pagrindinių veikėjų meilės istoriją.

Ievos Stundžytės pagal Marko Ravenhillo pjesę „**Keletas tikslių polaroidinių nuotraukų**“ režisuotas spektaklis leido aktoriams

„PRA“

M. ENDRIŪSKOS NUOTR.

„Orestas“

B. FRĄTCZAK NUOTR.

„Pagalvinis“

LMTA MENO CENTRO NUOTR.

įsijausti į šiuolaikinės dramaturgijos personažus. Išduotų maištingų jaunystės idealų tema jungia „tris draugas“: Heleną, Niką ir Džonataną; meilės pastangos ir andergraudinių klubų gyvenimas – Nadią, Viktorą ir Timą. Prarasta prasmė ir vienvietė persmelkia visų veikėjų būtį. Buvusi anarchistė Helena virto dalykiniu kostiumėliu vilkinčia politike, kuri visuomenei priimtinais būdais palaiko tvarką. J. Jankelaitė atskleidžia bandančios save apgauti veikėjos dramą. Džonatanas priklauso asmeninio pelno ir keršto siekiančiųjų padermei. A. Bačinskas sukuria įtikinamą neigiamos charizmos personažą – elegantišką manipuliuotoją. Partnerio smurtą patirianti striptizo šokėja Nadia gyvena pagal savitą „užsimiršimo“ filosofiją. A. Šuminskaitė pabrėžia veikėjos pastangas išlikti vėjavaikiškai ir naiviai. Žmogiška šiluma ir tyrumas – tai, kuo Nadia galėtų dalintis, bet pasauliui to nereikia. Spektaklyje ryški homoseksualų Viktoro ir Timo linija. A. Ašmonas atskleidžia netikėtus jauno „go-go“ šokėjo Viktoro pokyčius. Paviršutiniškai mąstantis, susižavėjęs savo kūnu jaunuolis tampa asmenybe, kuri geba mylėti. B. Ivanausko Timas serga, tačiau pagrindinė jo drama – negebėjimas jausti, ką švelniai perteikia aktorius, kurdamas melancholišką personažą. Visus šiuos herojus ir jų pasaulį bando suvokti baigęs kalėti Nikas. G. Laskovas organiškai kuria laike pasiklydusį žmogų, kuris

labiau už kitus išgyvena dėl prarastos prasmės.

Miniatiūroje „**Aš mylėjau tave tau nežinant**“ (rež. K. Gudmonaitė) skambant Mantvydo Pranulio, Dominyko Digimo ir Aurimo Bačinsko interpretuojamai ukrainiečių grupės „DakhaBrakha“ dainai „Specially For You“, J. Jankelaitytės mergaitė iš popierinių namų stato miestą, kuriame gyvena sprindžio dydžio žmonės (juos sumaniai pritraukia kamera). Kurdama žaidžiančią karą mergaitę, aktorė perteikta tragikomišką vaiko pasaulio matymo perspektyvą.

Tiksliai jauno aktoriaus būseną atspindi D. Kundrotaitės monospektaklis „**PRA**“ (rež. I. Stundžytė) pagal Justo Tertelio „Vienaveiksmę monopjesę pradedančiam aktoriui“. Pjesės vyrą pakeitė moteris ir spektaklyje atsirado keli aktorės patirtį pabrėžiantys motyvai. D. Kundrotaitės energija ir drąsa pripildė tuščią scenos erdvę, o tiesioginis bendravimas pritraukia dėmesį. Komiškai aktorės pasakojamos „tiesos“ apie teatrą protarpiais verčia pasijausti pradžiamokslį atsivertusia senele. Nepaisant to, D. Kundrotaitė perteikė ne tik ginčytiną pjesės autoriaus požiūrį į teatrą, bet ir jaunų aktorių nerimą profesinio kelio pradžioje. Juk visi pelnytai tiki, kad, baigę akademiją – G. Varno studentų pervadintą į Hogvartso burtų ir magijos mokyklą, – atras erdvę ir bendraminčius, su kuriais galės ir toliau kurti.

Bėgantys su vilkais

Tarptautinės Venecijos meno bienalės įspūdžiai

MONIKA KRIKŠTOPAITYTĖ

Ši Venecijos meno bienalė pasirodė gana nuosaiki, tylenė, nukreipusi žvilgsnį į gyvenimo audinį, nors pranešimai spaudai akcentuoja sunkumus (karo grėsmės, pabėgėlius, smurto proveržius), su kuriais susiduria šiandienos pasaulis. Galbūt nuosaikumas – tik įspūdis, nes šiemet praleidau atidarymų pompastiką, negavau krūvos gražių medžiaginių maišelių ir katalogų, nemačiau vakarėlių laivuose ir sausumoje. Bet taip gal geriau atsivėria tai, ką gali pamatyti paprastas žiūrovas, kuris tokios gigantiškos apimties renginiuose visada bus tik tas vienas iš akliųjų, laikančių kitą dramblio kūno dalį ir besiginčijančių, kas tai per gyvūnas.

Didžioji paroda „Viva Arte Viva“ Arsenale, kuruota Christine Marcel, galėtų vadintis ir tekstilės bienalė: pristatyta daug audimo, nėrimo, pynimo ir pan. technikas naudojančių autorių, bet kas daug svarbiau – ypač dažnai plėtota ryšio arba jungties idėja. Jau parodos pradžioje pasitinka ir sustabdo Lee Mingwei „Taisymo projektas“ (2009–2015), kur nuo sienos iš įvairiaspalvių ričių driekiasi siūlų gijos iki stalo, ant kurio sudėti drabužiai. Tai žiūrovų rūbai, kurie buvo vietoje taisomi, o betaisant žiūrovas šnekučiuavosi su siuvėju. Todėl šiame projekte svarbiau ne vizualinis įspūdis, o bendravimo patirtis.

Įspūdingas, nors dėl laiko glaustumo nukenciantis Annos Halprin pasakojimas apie „Planetos šokį“, vykusį 2003 metais. Šokio, į kurį įtraukiamos minios žmonių, istorija prasidėjo dar 1981 metais, kai viename kalne buvo nužudytos septynios moterys. Bendruomenei reikėjo rasti būdą gedėti ir išvalyti kalną nuo siaubo. Menininkė, padedama šamano, ėmėsi kurti ritualus, kurie išaugo iki planetos šokio. Planeta kaip niekada (o gal visada) turi tiek daug dėl ko gedėti.

Charlesas Altas saulėlydžių instaliacijoje balsu išsako tai, ką visi žinome, bet norime, kad kas nors pasakytų garsiai: „Pasauliui taika neapsimoka, karų metu leidžiami pinigai, todėl taika nuolat tyčia griauinama.“

Sunkių suvokimų ir sudėtingų patirčių visumoje kaip gryno oro gurkšnis suveikia Koki Tanaka „Ėjimas į nežinią“ (2016) – tai ėjimo po apleistas, keistas, nevaikštomas vietas projektas, kai menininkas pamina žinojamą ir bando patirti pasaulį astruktūriškai. Lietuvoje vaikščiojimui netakais ir naujų patirčių paieška jau yra tapę populiariūs, bet Tanaka vaikšto vienas. Tai svarbi sąlyga. Ji patraukia taip pat kaip ir populiariojo Haruki Murakami romanų vienuma. Tokia reta, tokia reikalinga dabarties tirštume.

Maskvietės Irinos Korinos instaliacija savo ironija ir ryškumu yra parodos retenybė. Čia tarpusavyje konkuruoja iš neoninių lempučių sudėliotos sovietinių ordinų formos, snaigės ir ryškiausių spalvų plastmasinių gėlių vainikai. Daugumos kūrinių laiko tėkmė mediatyvi kaip mezgimas, nors turinys gali būti ir ne toks mielas. Mahos Malluh iš Saudo Arabijos „Maistas apmąstymams“ atrodo kaip didelės mezgimo pavyzdys. Tai spalvotų, raštais sudėliotų audiokasečių pano. Manytum, dar viena iš daugelio modernizmo versijų, tačiau paaiškėja, kad kasetėse dvasiniai vadovai aiškina, kaip turi elgtis musulmonės moterys.

Parodą papildo ir poveikį išlaikęs modernizmas. Pavyzdžiui, Zilios Sánchez iš Kubos paveikslai. Tai minimalistinio pobūdžio paveikslai-skulptūros, o gal reiktų juos vadinti reljefais, kur labai taupiomis raiškos priemonėmis kampai, rausvi apskritimai virsta krūtinės siluetais. Šalti paviršiai netikėtai ir per pojūčius įgauna gaivios erotikos.

Arsenalo paroda prasitęsia ir šalia esančiame parke, kur iš visų geriausiai įsiminė Hassano Khano „Kompozicija parkui“ (2013), nes per garsus, sklindančius iš krūmuose, kalvose, aikštelėje sustatytų kolonėlių lyg inkilų, buvo galima naujai patirti erdvę. Ji atsirasdavo ir išnykdavo iš paukščių, kalimo, muzikos garsų.

Giardini tarp paviljonų ilgiausiai išlaikė Šveicarų paviljonas, tiksliau, jame rodomas dokumentinis filmas „Flora“. Čia neskubriai, Floros Mayo sūnaus ir jos dienoraščio balsu pasakojama menininkės klestėjimo ir nuosmukio istorija. Alberto Giacometti mylimoji, turtingų tėvų dukra Paryžiuje tikėjo savo talentu, tačiau praradusi tėvų paramą, nesulaukusi rimtų žingsnių iš mylimojo ji grįžta į Ameriką ir vargdama augina sūnų, dirba sunkiausius darbus, miršta viena ir apleista. Istorijoje akcentuojama ne pažintis su Giacometti, o moters stiprybė išgyvenus tokį staigų kryptį žemyn, jaudinamasi dėl lyg stebuklas atsiradusio dėmesio, kyla jausmas, kad pusiausvyra nors kiek pajudėjo teisybės pusėn. Ypač turint galvoje, kad meno pasaulis, ypač visokie solidūs renginiai, yra egocentrizmo tvirtovė, kur dėl sunkiai išgijamų patriarchališkų nuostatų visad pirmauja vyrai, nebent būtų moterų rodymo mada tam kartui. Todėl Flora yra ne tik išdėmetina moteris, bet ir alegorija. Alegorija, kad galimybė išgarsėti dar labai priklauso nuo garsių vyrų.

Karštoje Venecijoje smagiai atrodė Kanados paviljonas, virtęs kvėpuojančiu fontanu: didele srove ir įvairiakryptėmis čiurkšlėmis tryško šaltas vanduo. Ir vulkaninio sprogo formos fontanas, ir mažytis fontanėlis greta, panašus į kitus

Žilvinas Landzbergas, instaliacijos „R“ fragmentas

A. VASILENKOS NUOTR.

po miestą išsibarsčiusios gaivos šaltinius, vertė šypsotis ir suaugusius, ir ypač vaikus. Naujomis rodymo formomis įdomūs buvo vokiečių ir prancūzų paviljonai.

Daugelyje Venecijos meno rodymų vietų buvo tradiciškai kankinamos knygos. Skandinavai jas karpė, armėnai degino, Samas Lewittas perdarė į šviečiančius objektus, kažkas jas realistiškai tapė, rašė ir dėjo į buitines skardines dėžes. Knygų kančios, matyt, reiškia supratingą stebėjimąsi, kad žinių visuomenė elgiasi taip, tarsi nieko nežinotų, o protingos knygos virsta tik skulptūriniais objektais, nebe prasmių šaltiniais. Ir tai yra universalu.

Bienalė teikė progų vaduotis iš provincialio kompleksų. Nemažai menininkų ir net tų pačių kūrinių jau buvome matę Vilniuje: Sebastiáną Diaz Moralesą, Shima-buku, Kader Attia ir keletą kitų.

Matyt, pagrindinių parodų tykumo, tiesioieškos įspūdžiui (rodoma pirma dailininkė musulmonė, kurianti šiuolaikinį meną, musulmonė, tirianti erotiką, daug įvairioms bendruomenėms svarbių projektų ekologijos, identiteto, mitologijos ir pan. klausimais) pusiausvyrai į efekto pusę turėjo suteikti Damieno Hirsto paroda. Jo atviras blefas, mirtis ir deimantai, padvėsusių gyvūnų grožis turėjo atstovauti meno įžulumui ir prasmių žudymo menui. Jam neradau laiko, tačiau nuotraukų socialiniuose tinkluose sferoje jis pirmavo. Greitas efektas šias rungtynes visada laimi.

Lietuvos paviljoną (komisaras Kęstutis Kuizinas, kuratorės Ūla Tornau ir Asta Vaičiulytė) buvau pasikusi „nedarbinei“ dienai – malonumui. Nors nelabai tikėjau Žilvino Landzbergo ekspozicijos pavadinimu „R“ ir jo interpretacija, viskas, ką pamačiau, kaip ir tikėjau, buvo nuostabus patyrimas.

Šis autorius yra absoliučiai intuityvus ir bandymai conceptualizuotis kaskart turi šiokių tokių formalizmo bruožų. „R“ raidę bandoma paversti instaliacijos per du aukštus ašimi, remiamasi jos semantika. Gana laisvai, tačiau tą patį galima būtų padaryti su bet kuria raide. Vis dėlto visiškai sutinku su, ko gero, kuratorių sudėtais akcentais kataloge (rašau savais žodžiais), kad Landzbergo vaizdiniuose labai svarbūs archetipai, klajojantys per įvairias istorijas, intuityvūs registrai, atminties kūrybiškumas. Dar pridurčiau – drąsa ar laisvė nebūti struktūrizuotam, veikti laisvai, nes tai jam labai gerai išeina. Kalbos apie archetipus ir gamtiški išplėtinio kūrinio vaizdai mane nuvedė prie asociacijos su Clarissa Pinkola Estės ir jos knygos „Bėgančios su vilkais: laukinės moters archetipas mituose ir pasakose“ (Vilnius, Alma littera, 2005), kur ji pabrėžia instinkto (ir žiaurių jo aspektų) svarbą, pasakojimo reikšmę brandai, savęs suvokimo kaip daugybės kartų ir kitų visumų dalį. Šia prasme Žilvinas Landzbergas yra „bėgantis su vilkais“ ir savo penkių regos matų instaliacijoje, ir vaikiškai drąsiuose katalogo piešiniuose. Tai nereiškia, kad jis yra „moteriškas“, nes Estės aprašomo moters ryžto gali tik pavydėti bet kuris statistinis vyras, tai tik stereotipai. Čia labiau kalbama apie laukinę pusę apskritai. Teorijose paklimpusiam menui, apsigirškinusiam savo sultyse bei ironijoje, ir nudrenuotam komercijos menui toks laukinis gaivalas yra neįveikiamas. Jis yra didingas kaip tikėjimas.

Nors, atrodytų, pirmo aukšto ekspozicija yra tik to, ką mes matėme Šiuolaikinio meno centre 2015-aisiais parodoje „Be karūnos“, perdėliota mažoji versija, kai pranašavau (<http://www.7md.lt/daile/2015-05-01/Gotikinis-miskas>), kad jau matau Landzbergą

Venecijoje, kiek pasisukiojusi turiu pripažinti, kad menininko gerai įsijaušta, o kūrinys tapęs vietai pritaikytu.

Šv. Pranciškaus bažnyčios pastatyje, buvusios mokyklos pastate išdažyto vitrininio lango keteros suskamba su viduje esančio milžiniško rago užraitymais. Lyg dvi žuvys motų uodega. Tos, kur gali praryti žmogų ar visą miestą. Patalpoje, priklausomai nuo akių fokuso, gali rasti ir nakties dangų, ir miško tankmės ritmą riedant pro šalį, ir pakrūmės detališkumą (sušakojusi komoda). Čia yra ir bienalėi būdingos knygos, tik medinės ir nekankinamos, voveraitės galva, didelis lapas, maža uoga. Šviesų ir dydžių spektras užlaiko. Neužtenka kartą mesti akį. Akis turi keliauti, suptis, atšokti, sulįsti ir vėl išlįsti. Po to pailsėti stebint debesų tėkmę antro aukšto projekcijoje užapvalintais kampais ir vėl sklandyti po erdvinę instaliaciją, kuri gali būti ir architektūra, ir miškas, ir bažnyčia, ir burės, ir aitvaras. Galiausiai turi nukristi ant stalo, pažvelgti į didelį miegantį veidą, o atsisveikinant mirtelti iškabos pavidalo saulei ir mėnuliui. Vėliau išeiti, bet dar ilgam ten likti.

Bėgančių su vilkais asociacija tinka beveik visiems straipsnyje aprašytiems autoriams ir dar gerai saujai nepaminėtų. Gaivalo, tikrumo su savimi ir kitais paieška, o tada ir trikdantys įvaizdžiai slankiojo po Veneciją ir lindo iš pakampių kaip vaiduokliai. Aurių paviljone kaip pamišusi šoko žila ilgaplaukė senė. Skleidė kraupiu balsu užkalbėjimus ir pranašystes, nė kiek nesibaimindama atstūmimo, savaip pratindama prie bėgančių su vilkais.

Bienalė veiks iki rudens vidurio.

Daug daugiau naudingos informacijos rasite: <http://www.labiennale.org/en/art/index.html>

Tapatybės kaita

Paroda „Nuo realizmo iki objekto. Pasaulio lietuvių menas Lietuvos išeivijos dailės fondo kolekcijoje“

Vytauto Kasiulio dailės muziejuje

PAULINA BLAŽYTĖ

Lietuvos išeivijos dailės fondo ir „Lewben Art Foundation“ iniciatyva balandžio 20 d. Vytauto Kasiulio dailės muziejuje atidaryta paroda „Nuo realizmo iki objekto. Pasaulio lietuvių menas Lietuvos išeivijos dailės fondo kolekcijoje“, skirta fondo veiklos penkerių metų sukakčiai pažymėti. Kaip sufleruoja pats pavadinimas, parodoje atskleidžiamas platus išeivių iš Lietuvos kūrybos kontekstas, menininkų eksploatuojamų temų ir išraiškos kaita, veikianti istorinių aplinkybių, skirtingų tendencijų, asmeninių patirčių.

Tačiau pirmiausia lankytoją pasitinka į sieną atremta medžio plokštė su parodos pavadinimu, o toliau ir anotacija, parašyta kuratorės Rasos Andriušytės-Žukienės. Būtent medienos, o ne kokios kitos medžiagos panaudojimas šiuo atveju funkcio- nuoja kaip tam tikras lietuviškumo liudijimas, aliuizija į lietuvių tautodailės palikimą, kurio didelę dalį užima medžio drožiniai. Medžio, kaip neatsiejamos lietuviško mentaliteto dalies, motyvas kartojasi ir virš meno kūrinių esančiuose nedideliuose žemynų maketuose, įsmeigiant į juos šios medžiagos kaištelį – taip pažymima, kuriame pasaulio krašte apsisistojo konkretus menininkas. Sprendimas išties įdomus ir naudingas, ypač norintiems geriau suprasti, kokia aplinka formavo kūrėjų požiūrį, kas galėjo nulemti darbuose atsispindinčias išraiškos priemones.

Dar vienas parodos architektūros sprendimas, pagelbėjantis lankytojiui orientuotis, yra ant grindų esančios datos su Lietuvai ir pasauliui reikšmingais įvykiais (pavyzdžiui, Berlyno sienos pastatymas 1961-aisiais arba sugriovimas 1989-aisiais), išdėstytais nepriklausomai nuo šalia esančių kūrinių – visgi norėtųsi, jog nuorodos ir darbai papildytų vieni kitus, o ne veikėtų kaip tarytum vienas nuo kito nepriklausantys vienetai. Šiaip ar taip, atėjusysis nepaliekamas tamsoje ir esama gairių, kuriomis galima vadovautis.

Vaizdo ir konteksto įsisavinimo procesą taip pat palengvina parodos kuratorės numatyta tematinė tvarka, kuria išdėstyti išeivijos menininkų sukurti darbai. Pirmojoje salėje aptinkami chronologiniu požiūriu seniausi darbai, dauguma persmelkti tėvynės ilgesio, nostalgijos – kuratorė šioje salėje eksponuojamų kūrinių autorius vadina „atminties saugotojais“.

Kairėje salės pusėje lankytoją pasitinka Algimanto Kezio ir Kazio

Daugėlos fotografijos – pastarojo menininko socialinio reportažo žanro kūriniai, vaizduojantys emigranto sunkumus svečioje šalyje, padeda sukurti atitinkamą nuotaiką, veikia kaip įžanga į istorinį kontekstą ir kiek kontrastuoja su Kezio darbais. Šiuose, nors ir juntamas atstumas tarp už objektyvo likusio žmogaus ir jį supančios aplinkos, daugiau dėmesio skiriama JAV didmiesčiui, estetizuotai Čikagos architektūrai, kultūrai. Pačiame salės centre – dvi didelio formato figūrinės kompozicijos, nutapytos muziejaus šeimininko Vytauto Kasiulio. „Lietuvą palikus“ meistrištos atžvilgiu galima laikyti silpnesniu kūriniu už „Popiežių ant kryžiaus“, tačiau būtent jis atsivėria prieš akis lankytojiui įžengus pro duris. Toks sprendimas greičiausiai priimtas dėl to, jog šalimais kabančios Daugėlos fotografijos ir „Lietuvą palikus“ kuria dialogą, papildo vienas kitą.

O štai Antano Rūkštelės peizažas siejasi su tarpukario Lietuvos dalei būdingomis nacionalinio romantizmo apraiškomis – idiliškame gamtos prieglobstyje stypso vienišas medinis stogastulpis, tautiškumo ženklas.

Antroje salėje eksponuojamų darbų autorius parodos kuratorė pakrikštijo „modernizmo pakeleiviais“. Nesunku suprasti kodėl: skirtis tarp sentimentaloko ar netgi naivoko požiūrio, prieš formą iškeliant turinį (šiuo konkrečiu atveju omenyje turiu Rūkštelės peizažą ir Kasiulio „Lietuvą palikus“), ir modernistinių kompozicijų, kuriose bene svarbiausia – formos tyrinėjimai ir paieškos, akivaizdi. Kai kuriuos pirmos ir antros salės menininkų darbus skiria vos dvidešimt

darbuose iš ciklo „Mirties gėlės“ nebelieka ikonografiškos gėlės sampratos, ankstesnėse epochose neretai turėjusios ir simbolinę reikšmę – augalas deformuojamas, koloritas sintetinamas kuriant visai naujus – grėsmės – įvaizdžius.

Pranas Lapė antros salės centre esančiame diptike apskritai atsisako vaizduoti konkretų objektą. Panašiu principu savo kūriniuose remiasi ir Kęstutis Zapkus, Pranas Gailius. Be „Mirties gėlių“, eksponuojama ir Žiliaus „Opartinė kompozicija“. Tai ne vienintelis oparto pavyzdys parodoje, tipiškas šiam žanrui ir Kazimiero Žoromskio „TDS#217. (Trijų dimensijų serija)“, priekstantis savo dinamiškumu, nuolatine kaita. Ko gero, labiausiai prie tradicijos priartėja Viktoro Vizgirdos „Vasara“, pasižyminti ekspresyviais potėpiais, kontrastingu koloritu.

Trečioje ir ketvirtoje salėse vis daugiau darbų atsiplėšia nuo sienų ir ima veikti erdvėje – čia lankytojas aptinka vadinamųjų „svečiašalių“ autorių įvairuojančių žanrų kūrinių. Šie menininkai drąsiai eksperimentuoja, apie formos paieškas nebėra nė ką kalbėti – jiems galima viskas, tereikia pasirinkti atitinkamą priemonę.

Aidas Bareikis renkasi instaliaciją, kurios rezultatu tampa „Aido kondicionierius“, atliktas mišria technika, sudarytas iš mistinių pastatų, sudužusių lėktuvų, neaiškos paskirties daiktų. Pagrindinis instaliacijos akcentas – tamsios fantasmagorinės figūros, iš pažiūros lyg ir turinčios žmogui būdingų bruožų, tačiau kartu ir nežemiškos, nepažintos. Instaliacijos teikiama priavolumais naudojasi ir Žilvinas Kempinas, darbuose „Propus“ ir „Betria“ (iš ciklo „Žvaigždės“)

metų, tačiau minties traktavimo ir išraiškos šuolis – milžiniškas. Žinoma, naujų krypčių įsigalėjimas yra neatsiejama dailės raidos dalis, bet modernizmo atstovus formos atžvilgiu drąsiai galima vadinti revoliucionieriais. Vladislavo Žiliaus

kurdamas ir neįprastus dangaus kūnų įvaizdžius, ir savotiškas postmodernias mandalas.

Kempinas bando prisiliesti prie astronomijos, o Ievą Martinaitytę-Mediodiū domina biologinių ir fizikinių aspektų variacijos darbuose

R. Šeškaičio nuotraukos

Ekspozicijos fragmentai

„Plazminės liekanos“ ir „Audros iškrova“. Kūriniuose labai stipriai juntama erdvė – naudojant skirtingas technikas ji tarytum gula sluoksniais, ant kurių išsidėlioja skirtingi objektai, kaip kad baltasis „robotukas“ ir mokslinius brėžinius

Tačiau vis tiek galiausiai grįžtama prie žmogaus. Parodą ir pradėjo, ir užbaigia fotografijos, šiuo atveju – nespaltvoti Vytenio Jankūno darbai, vaizduojantys skirtingų rasių, lyčių, tautybių žmones, visus atsidūrusius vienoje vietoje – Niujorko

primenančios linijos „Audros iškrovoje“.

Paskutinėje salėje Rūta Jusionytė, kaip ir Bareikis, įneša į parodą trimatiškumo bendrąją prasmę, tačiau menininkės priemonė – skulptūra. Vėlgi, galima atrasti fantasmagorijos priemaišų, ypač „Pabaisoje“, siestinoje ir su mitologiniais padarais, ir su pasakų pasauliu, nes šalia šio objekto lankytojas aptinka „Gražuolę“ – šiam terakotiniam due-tui pavadinimai suteikia žavesio ir ironijos.

Ray Bartkus formuoja savitą mistiką šviesų instaliacijoje „Šventasis/žmogus“ ir akimirksniškai apakina priešais savo/nesavo universalų atspindį sustojusį stebėtoją, o „Nupieštame pasaulyje“, atliktame mišria technika, kuria spalvingą ir šmaikštų Andy Warholo, Marcelio Duchamp'o ir abstrakčiojo ekspresionizmo hibridą. Bartkaus pasaulis iš tiesų spalvingas, net jei kalba pasisuka apie pomirtinį gyvenimą, kaip kad to paties pavadinimo darbe.

viešajame transporte. Kežys vaizdą stebi per stiklą, o Jankūnas jau drįsta užėti į vidų. Lietuvis užsienyje jau nebesijaučia svetimas, o kosmopolitiškoje visuomenėje ir mene tapatybės ieškojimai neretai išeina iš gimtinės, tautybės ribų. Tai nereiškia, jog gimtoji šalis lieka užnugaryje, pamiršta ir nereikalinga, tačiau pasikeitus istorinėms, politinėms aplinkybėms, žvelgiama globaliau – nebėra būtinybės vaizduoti stogastulpius, norint parodyti meilę Lietuvai. Parodoje eksponuojami menininkai neretai lieka mūsų dailės istorijos užribyje kaip neapriklaušantieji vietai, todėl ji – puikus priminimas, jog ir svetur yra talentingų ir įdomių mūsų menininkų.

Paroda veikia iki rugsėjo 10 d.

Vytauto Kasiulio muziejus

(A. Goštauto g. 1, Vilnius)

Dirba antradieniais–šeštadieniais 11–18 val., sekmadieniais 12–17 val.

Svarbiausia kurti kartu

Pokalbis su kino dailininke Sigita Šimkūnaite

„Youngblood“ kino mokykla pakvietė savo studentus iš arčiau susipažinti su kino dailininko profesija. Čia įvyko operatoriaus Martyno Norvaišo ir studentų pokalbis su Sigita Šimkūnaite – Linos Lužytės filmo „Amžinai kartu“, Donato Ulvydo „Emilijos iš Laisvės alėjos“ ir kitų filmų dailininke. Pateikiame pokalbio fragmentus.

Kada susidomėjote kino daile?

Ne taip ir seniai, gal prieš septynerius metus. Viskas prasidėjo ne nuo kino, o nuo to, kad netikėtai gavau pasiūlymą dirbti prie reklamos gamybos projekto. Darbas kine labai įdomus, bet dirbti čia reikia daug. Kartais dviejų dienų filmavimui tenka ruoštis visą mėnesį, pasirengimas filmui trunka dar ilgiau. Kino dailininkas atsakingas už vizualinę filmo pusę: aplinką, kurioje filmo personažai gyvena, dirba, valgo, skaito knygas. Visa tai – dailės skyriaus rūpestis. Tačiau kinas – ne vieno žmogaus atsakomybė ir darbas, labai svarbu, kaip ta sukurta aplinka bus nufilmuota, apšviesta, kaip aktoriai atliks savo vaidmenis. Ir jei viskas susijungia į vientisą istoriją ir vaizdą, tai galima vadinti geru kinu. Atsakomybe už kino vaizdą dailininkas dalinasi su režisieriumi ir operatoriumi.

Operatorius atsakingas už tai, koks kadras bus nufilmuotas, bet dailininkas sukuria viską, ką operatorius filmuoja. Ką kiekviename filmo gamybos etape veikia dailininkas?

Man pats pirmiausias etapas – scenarijaus skaitymas. Viskas prasi-deda nuo susitikimo su literatūra ir režisieriumi. Toliau eina kiti būtini filmo gamybos etapai: filmavimo vietų paieškos, eskizų piešimas, sąmatų skaičiavimas, planavimas ir galiausiai vizijų vykdymas. Paraleliai vyksta meniniai ieškojimai,

kuriuos įgyvendinti padeda daug žmonių.

Kas tie žmonės?

Rekvizito dailininkai, architektai, dekoratoriai, asistentai, statybos kompanijos, sendintojai. Žmonių skaičius priklauso nuo projekto dydžio ir galimybių. Vienaime projekte gali dirbti gausus būrys, kitame vos keli.

Būna ir virėjų, ginklininkų, floristų, gyvūnų dresuotojų?

Taip. Užsienio filmų kūrėjai net atsiveža specialius gyvūnų prižiūrėtojus, kurie rūpinasi gyvūnų tei-sėmis filmavimo aikštelėje ir už jos ribų. Dar būna, pavyzdžiui, žmogus, kuris rūpinasi tik automobiliais: kur kas atvažiuoja, koks automobilis bus kokiame kadre, kiek jų bus. Dideliuose projektuose būna atskiras transporto skyrius. Mūsų filmuose automobiliais dažniausiai rūpinosi rekvizito dailininkas. Vienas padarė kelių žmonių darbą. Aišku, tų automobilių nebuvo šimtai.

Užsiminei, kad darbas prasideda, kai skaitai scenarijų kartu su režisieriumi. Kaip Lietuvoje režisierius susiranda dailininką?

Labai dažnai darbo pasiūlymus paskatina asmeniniai santykiai ir draugystė. Taip pat tikiu, kad daugelis vertina mano kūrybą ir darbo kultūrą. Man pasisekė, kad turiu draugų režisierių, kurie kartais atsiunčia paskaityti gražių ir gerų tekstų.

Esi dirbusi su jaunais režisieriais, dar jiems studijuojant. Kartu dirbi didžiuliuose, pilno metražo filmuose, užsienio projektuose. Kodėl sutinki dirbti trumpametražiamame filme, kurio mažas biudžetas, – net negali dażytojo pasisamdyti, – ir kuris tikriausiai bus parodytas tik festivaliuose?

tėvų namų. Ania nenori taikytis ir gyventi kartu su kitą vyrą pamilusia mama. Ania gyvena su tėvu, kurio praeitis gana dramatiška.

Režisierius yra sakęs: „Labai mėgstu dokumentinį kiną. Jis mane išmokė užjausti herojų, bet kartu ir traktuoti jį rimtai. Tačiau dokumentiniame kine negaliu sau leisti prikurti tikrovės, todėl nusprendžiau merginų pasaulį perkelti į vaidybinį kiną.“ Jis pakvietė „Bangose“ vaidinti Kopeć, kuri buvo jo dokumentinio filmo „Love, Love“ veikėja. Ji bei kiti neprofesionalūs aktoriai turėjo padėti režisieriui įgyvendinti sumanymą – remiantis dokumentiniais stebėjimais sukurti vaidybinį filmą apie gyvenimo prasmės ir savo vietos paieškas. Tas dokumentinis kasdienybės stebėjimas ir yra filmo stiprybė.

„7MD“ INF.

Tie kiti filmai nėra jau tokie dideli. Tekstai, kuriuos gaunu iš jaunų kūrėjų, man visada būna įdomūs ir artimi. Gera suprantu, apie ką juose kalbama, kas jiems rūpi. Kita vertus, Algimantas Puipa greičiausiai nekvis manęs į savo filmus, nes turi savo kartos dailininkus ir operatorius, su kuriais randa bendrą kalbą. Labai svarbu bendri vardikliai, kurie sieja žmones. Svarbu turėti savo kartos draugų, kino kūrėjų, su kuriais galima eiti bendru keliu.

Kaip buvo kuriamas „Amžinai kartu“? Ką su Lina Lužyte kalbėjotės apie vaizdą, kas buvo svarbiausia?

Linai svarbiausia buvo parodyti pagrindinį personažą – moterį ir motiną, jos desperatišką norą būti mylimai ir tobulai, atskleisti tai rodant jos pedantiškumą, bet jo nepaverčiant pasipuikavimu. Ilgai su Lina diskutavome, kokia turėtų būti ta moteris, jos aplinka. Galiausiai priėjome išvados, kad tai tvarkinga, šiek tiek įsitempusi moteris, kuri bando savo šeimoje susikurti idealų pasaulį. Manau, puikiai jį iliustruoja „Šventosios šeimos“ paveldas valgomajame. Dėl įvairiausių techninių priežasčių nusprendėme statyti dekoraciją – Šiaurės miestelio tipinį butą. Jo erdvė lengvai atpažįstama, visi ten arba yra buvę, arba ten gyvena. Išėjo tokia kopija-nekopija, su savom modifikacijomis. Pagrindinė užduotis – kad viskas atrodytų tikra, kad mūsų darbo nesimatyty. Jei kas patikėjo, kad buvo užlietas tikras butas su tikromis grindimis, o aktoriai sėmė tikrą kanalizacijos vamzdžio turinį, – mūsų darbas pavyko.

Įdomu ne iš kur dailininkas semiasi meninio įkvėpimo, bet kur jis ieško informacijos? Jei turi atkurti kažkieno gyvenamąją vietą, ar turi nuolat stebėti aplinką? Vadinasi, tas Šiaurės miestelio butas yra tavo galvoje, tu taip pat susikuri istoriją su daiktais ir jais pasakoji.

Esu architektė, prieš pradėdama dirbti reklamose ir kine ilgą laiką projektavau. Galima įsivaizduoti, kiek tokių „Šiaurės miestelio“ butų esu suprojektavusi ir kiek ten visko esu įrengusi. Bet ir šiaip visada stebiu aplinką. Man pagrindinis informacijos šaltinis yra gyvenimas.

Dirbdama interjero dizainere turėjai prisiziūrėti daug įvairių personažų. Pamatai žmogų, kuris įsirenginėja namus, matai, kaip jis elgiasi su tavim, ir galiausiai charakteris sugula į grindų, sienų spalvą, baldus ir panašiai.

Pačių įvairiausių personažų esu prisiziūrėjusi, filmuose tokių niekas net nesugalvoja. Aišku, nori to

„Amžinai kartu“

ar nenori, viskas sugula į atmintį, formuoja tavo požiūrį į save ir pasaulį. Juokaudama save vadindavau gyvenimo būdo vadybininke.

Ką bendra galima rasti tarp architektūros ir kino dailės?

Kino, kaip ir kitų vizualiųjų menų, kalba ir raiškos priemonės yra tos pačios. Kine, kaip ir architektūroje, svarbų vaidmenį vaidina erdvė, forma, tūris, šviesa, spalva, kontekstualumas. Taigi architektūra man atrodo labai artima kino dailei.

Ar įmanoma išmokti kino dailės?

Dabar jau galima studijuoti Vilniaus dailės akademijoje: scenografijos studentai gali rinktis specializaciją, viena iš jų – kino dailininko specialybė. Kuo daugiau profesionalių menininkų, turinčių išsilavinimą, dirbs šioje srityje, tuo visiems bus geriau. O išmokti kino dailės amato tikrai galima – tam reikia laiko ir praktikos. Kine ir reklamoje esi tuo geresnis, kuo daugiau turi patirties, išsilavinimo, taip pat galimybių „treniruotis“.

Kuo skyrėsi pasiruošimas filmams „Amžinai kartu“ ir „Emilija iš Laisvės alėjos“?

Filmo apie dabartį gamyba lengvesnė, nes turi gerokai daugiau laisvės. Niekas nepasakys, kad tais laikais visi vilkėjo ne tokius drabužius, ne taip šukavosi, o virtuvės spintelės iš 8-ojo, o ne 7-ojo dešimtmečio. Dabar gali pusiau nusikirpti, gali būti plikas, su sijonu arba be: visos priemonės tinkamos, jei padeda pasakoti istoriją. Ką režisierius su dailininku, operatoriumi, kostiumų ir grimo dailininkais sugalvoja, taip ir būna. Istoriniam filmui reikėjo daugiau ruoštis, 1972-aisiais dar nebuvo gimusi, todėl reikėjo daug sužinot. Tuo labiau kad veiksmo vieta buvo ne Vilnius, o Kaunas, reikėjo pasigilinti, kaip Kaunas atrodė tada. Turėjome atkurti gana didelę Laisvės alėjos atkarpą – teko susipažinti su Laisvės alėjos istorija, archyvuose ieškoti nuotraukų. Labai padėjo to meto fotografijos.

Ar labai tiksliai atkūrėte?

Stengėmės kuo tiksliau. Buvo gana sudėtinga, nes neradau daug to laiko fotografijų, kažkokia duobė būtent tada buvo. Bet iš tos eisenos yra nuotraukos iš KGB archyvų. Viena nuotrauka, kurioje pavaizduota einanti minia, skanduojuanti „Lietuva, Lietuva bus laisva“ – jos fone Kauno dramos

teatras, „Moskvičius“ ir žmonės, judantys link Igulos bažnyčios, tapo pagrindu, dokumentu, kurį režisierius norėjo atkurti filme. Ieškojome ir būtent tokio modelio „Moskvičiaus“, gaminom tokius pat automobilio numerius, net jaunuolių, einančių pirmose gretose, ieškojome labai panašių į tuos nuotraukoje, gaminome teatro šviestuvus, virš įėjimo kabinom seną teatro iškabą, kurią suradome teatro sandėliuke.

Atradai kažką naujo ar įdomaus apie Kauną?

Dar kartą įsitikinau, kad man labai patinka Kaunas ir jame gyvenantys žmonės.

Ar „Amžinai kartu“ visas filmuotas tikrose erdvėse?

Nei Lazdynų, nei Santaros ligoninės filmuoti jų teritorijoje neleido, todėl teko pasukti galvą ir rasti, pavyzdžiui, ligoninės eksterjerą. Filmavome universitetą Saulėtekio alėjoje, visos kitos erdvės buvo tikros. Režisierės nejaudino, kad kažkas pagalvos, jog tai universitetas, o ne ligoninė. Vizualiai ta vieta filmui tiko.

Šį filmą filmavo pasaulyje garbus operatorius Olegas Mutu. Kaip sekėsi su juo dirbti?

Su Olegu labai greitai suradome bendrą kalbą. Gavau ne tik jo atsakymų, pastabų, bet ir daugiau – įdomių pašnekėsių. Jis gražiai nufilmavo „Amžinai kartu“ – patiko jo kadro kompozicijos pojūtis, šviesa, kaip jis kvėpuoja kartu su aktoriumi. Man atrodo, tai jaučiasi filme. Tokius įdomius žmones, kuriuos gerbi ir jais pasitiki nuo pirmos akimirkos, sutinki ne kasdien.

Ar dažnai tenka dirbti su operatoriais, režisieriais, su kuriais taip gerai sutari?

Būna, kad įvyksta tų stebuklų. Su jaunimu dažniau, su vyresniais rečiau. Man įdomu bendradarbiauti, kurti kartu. Dirbti kartu geriau, nei vienai užsidarius kambaryje.

Kas yra didžiausias stebuklas kine apskritai ir tavo darbe?

Man svarbiausia yra komanda, kuri dirba kartu su manim. Žmonės, kurie manim pasitiki, kurie su meile ir atsidavimu dirba šį sunkų darbą, – didžiausia dovana.

O kas gražiausia kine?

Labiausiai patinka žiūrėti filmą, kai po kelerių metų, jau pamiršusi visas gamybos smulkmenas ir nuovargį, ateinu į filmo premjerą.

PARENGĖ „YOUNGBLOOD“

Karas kitaip

Andrzejus Chyra apie Šarūno Barto „Šerkšną“

Jubiliejiniam Kanų kino festivalyje parodytas Šarūno Barto filmas „Šerkšnas“ („Frost“) sulaukė gerų atsiliepimų prancūzų spaudoje. Dienraščio „Le Monde“ kino kritikas Jacques’as Mandelbaumas recenzijoje tvirtina, kad šis pasakojimas apie jaunų lietuvių porą, vežančią humanitarinę pagalbą, labiau yra ne kelio ir ne angažuotas filmas, o „didis filmas apie meilę“. Jis lygina „Šerkšną“ su Roberto Rossellini „Kelione į Italiją“, sakydamas, kad tai „šiaurietiškas ir postmodernus filmas, kuriame įsimylėlių pora pasiklysta alkoholio naktys ir snieguotose stepėse“, prieš suprasdama, kad „mirties artumas patikslina meilės ir gyvenimo kainą“. Kito įtakingo dienraščio „Libération“ recenzentas Luc Chesselis išskiria filmo pabaigą: „Visi pasakys jums, kad paskutinės dvidešimt filmo minučių yra nuostabios.“ Iškart po premjeros „Gazeta Wyborcza“ išspausdino pokalbį su „Šerkšne“ vieną pagrindinių vaidmenų suvaidinusių lenkų aktoriumi Andrzejumi Chyra. Kanuose su aktoriumi kalbėjosi Mariola Wiktor. Ji teigia, kad tokio Chyros lenkų kine neteko matyti – jis neįtikėtinai autentiškai vaidina karo korespondentą Donbase. Pateikiame kelis pokalbio fragmentus.

Rodo TV

Dar kartą

Vasara televizoriuje – kartojimų metas. Bijau net pagaltoti, kaip jaučiasi žmonės, kurie ir taip visą laiką leidžia prie televizoriaus. Matyt, panašiai kaip aš, dešimtą kartą ragindamas pasižiūrėti tą patį filmą. Aš bent galiu pasiteisinti, kad filmai geri ar įdomūs, o juk apie daugumą lietuviškų laidų, kurios vasarą taip pat atostogauja, to nė iš tolo nepasakysi.

Stebiuosi nenuslūgstančiu prancūzų režisierių dėmesiu poniai de La Fayette (1634–1693). Prancūzų rašytoja gyveno seniai, bet į šios aristokratės knygas nuolat gręžiasi garsiausi režisieriai. Anonimiškai XVII a. išleistas jos apsakymas „Princesė de Monpasjė“ sulaukė Bertrand’o Tavernier dėmesio. „Princesė de Monpasjė“ (LRT, 11 d. 21 val.) nukels į 1562-uosius, Karolio IX valdomą Prancūziją. Aristokratė Mari de Mezjė (Melanie Thierry) myli kunigaikštį de Gizą (Gaspard Ulliel), bet merginos tėvas (Philippe Magnan) nusprendžia ją išteikinti už turtingo kunigaikščio Filipo (Gregoire Leprince-Riguet). Kai įsisiautėja kruvinos kovos tarp katalikų ir hugenotų, prisijungęs prie karaliaus vyras išsiunčia Mari į saugią pilį. Čia ją globoja buvęs Filipo mokytojas grafas de Šabanas (Lambert Wilson). Jis moko Mari

„Šerkšne“ pamačiau Chyrą, kurio iki tol nepažinojau lenkų kine. Turiu omenyje sceną, kai Jūsų herojus guli lovoje su mergina ir verkia. Jis nuogas ne tik fiziškai, bet pirmiausia emociškai.

Šarūnas – specifiskas režisierius. Esame pripratę dirbti, kai viskas nuo pradžios iki pabaigos išbaigta ir organizuota. Šarūnas ne tik liepia mums improvizuoti kuriant savo personažus – visas darbas su juo daugiausia remiasi spontaniškais veiksmais. Kartais ilgai tenka laukti filmavimo, iki galo nesuvokiant, kas iš tikrųjų vyksta. Scenarijus nuolat keičiasi. Be to, režisierius nelinkęs į jokių kompromisus, kai kalbame apie aktoriams filmavimo aikštelėje keliamas užduotis.

To negalima pavadinti komfortu.

Taip, tiesa. Bet gal todėl taip emocionaliai reagavau minėtoje scenoje? Žinoma, ši scena kyla iš to, kaip įsivaizdavau savo herojų. Pasi-daviau beviltiškai situacijai, kurioje jis atsidūrė. Man atrodė, kad karo korespondentas Andžejus, kurį aš vaidinu, yra išsisėmęs, „pavažiavęs“ tipas, bet net toks žmogus kažkuriuo momentu gali palūžti. Juolab kad visi žurnalistai, kuriuos

Andžejus sutinka viešbutyje Rytų Ukrainoje, yra daug patyrę žmonės, gyvenantys nuolatiniam streso. Jie turėjo išmokti išsaugoti distanciją su tuo, kas vyksta aplink juos. Šios profesijos žmonės privalo užsiauginti storą odą.

Tačiau ar Andžejus verkia ne todėl, kad jau žino, kas laukia jaunų lietuvių poros, kuri veža į Ukrainą humanitarinę paramą? Jų idealizmas ir nekal-tumas neišters susidūrimo su karo žiaurumu.

Karas priverčia mus išgyventi ribines ir ekstremalias situacijas, bet būdami už karinio konflikto ribų esame nuskausminti, nesuvokiame karo siaubo, nes medijos jį subanalino. Apie karą kalbama globaliai, pateikiant skaičius, bet ne iš paprasto žmogaus perspektyvos. Būtent tokį požiūrio tašką mus verčia rinktis Šarūnas. Jaunas lietuvis Rokas tiki, kad jo misija gali paveikti įvykių eigą, kad jis gali padėti žmonėms. Jis dar nežino, koks naivus toks įsivaizdavimas.

Filmavote Ukrainoje, Dnipre, kuris dar neseniai vadinosi Dnepropetrovsku. Ar filmas pakeitė Jūsų nuomonę apie

„Išgelbėti poną Benksą“

lotynų kalbos ir po truputį ją įsimyli. Netrukus prie jaunos moters gerbėjų prisijungs būsimas Prancūzijos karalius Henrikas III, prieš tai jis dar suspės pabūti Lenkijos ir Lietuvos karaliumi Henriku Valua (Raphel Personnaz).

Jauna aristokratė, įsipainiojusi į politines ir meilės intrigas, – geras bet kokios istorijos išeities taškas. Tavernier ir jo ištikimas scenaristas Jeanas Cosmos nusprendė sugrįžti prie ištakų ir perteikti filme amžiaus dvasią. Interviu „Le Figaro“ jie taip aiškino savo požiūrį: „Gyvendama XVII a. ponija de La Fayette rašė apie XVI amžių. Žinodami, kad XVII a. priskiriamas prie pačių puritoniškiausių, o XVI a. visai toks nebuvo, leidome sau būti drąsesni, tačiau aprašomus jausmus palikome nepakeistus.“ Norėčiau kažką panašaus perskaityti interviu su lietuvių kino kūrėjais. Beje, dauguma filmo dialogų sakomi sėdint balne, todėl vaidinti filme galėjo tik

mokantys joti aktoriai. Jie vilki reto grožio kostiumus, kurtus Anglijoje ir Italijoje. Bet aksomo ir nėrinių grožiui nenusileidžia filmo peizažai – Tavernier filmuose jie visada svarbūs.

Australų poetė ir rašytoja Pamela Travers (1899–1996) išgarsėjo knygomis apie idealią auklę Merę Popins. Johno Lee Hancocko filmas „Išgelbėti poną Benksą“ (TV3, 11 d. 23.30) pasakoja apie rašytojos kelionę į Los Andželą 1961-aisiais. Čia ji turi susigrumti su Waltu Disney’umi, kuris savo studijoje nusprendė ekranizuoti jos knygą. Derybos trunka jau ne vieną dešimtį metų, bet rašytoja (Emma Thompson) dar nesupranta, kad pralaimės. Ji pralaimės ne materialiai – šiuo požiūriu Travers tikrai neliko nuskriausta. Pralaimėjimas buvo moralinis, nes Roberto Stevensonso „Merės Popins“ (1964) ekranizacija rašytojai buvo lyg kaulas gerklėje: Travers šlykštėjosi sentimentalumu ir kitokiu holivudiniu kino sirupu,

„Šerkšnas“

konfliktą, kurio pabaigos vis dar nematyti?

Filmavimo grupė dirbo šalia karo veiksmų teritorijos. Mano epizodai buvo filmuojami šiek tiek toliau nuo fronto. Dnipre vyko normalus gyvenimas ir mums trukdė tik šaltis –15 laipsnių šalčio dieną. Tarp vaidinančių korespondentus Dnipro viešbutyje buvo ir prancūzas Sébastienas Gobert’as, kuris profesionaliai dirba šį darbą. Jis nėra nei kraujo ištroškęs žmogus, nei apsėstas nuotykių ieško-tojas. Į savo darbą jis žiūri kaip į politiko profesiją. Jis puikiai orientavosi Ukrainos situacijoje. Karo korespondentai pamišę dėl savo darbo, bet jų veikla dažnai kyla ne iš racionalaus pasirinkimo. Kai kuriems už tai, kad užsiima šia profesija, tenka užmokėti aukščiausią kainą. Jie apie tai žino, bet vis sugrįžta į frontą.

„Šerkšnas“ – ne pirmas Jūsų bendros gamybos su užsieniu filmas. Kodėl priimate tokius

pasiūlymus, juk ir lenkų kine vaidinate daug ir dažnai?

Dažniausiai taip atsitinka tada, kai sutinku įdomų režisierių. Bartas Lenkijoje mažai žinomas, bet Kanuose ir apskritai Prancūzijoje – puikiai. Mėgstu bandyti kitokius darbo metodus, o Lenkijoje neturiu pernelyg įdomių pasiūlymų, nors ir vaidinu daug.

Filmuose kalbate prancūziškai, angliškai, rusiškai. Ar galima apgauti akcentą?

Visada reikia sukurti tokias aplinkybes, kad akcentas nebūtų kliūtis. Pavyzdžiui, dabar gavau pasiūlymą vaidinti prancūzų filme apie Didžiąją revoliuciją. Tačiau vaidinu personažą, kurio pavardė lenkiška – Lozovskis. Tai herojus, kuris gimė Prancūzijoje, bet jo tėvai – lenkai. Julijos Kowalskos filme „Įsiutusi rožė“ taip pat vaidinau prancūziškai, bet lenką, kuris Prancūzijoje ieško sūnaus.

PARENGĖ K. R.

perdėtu optimizmu bei animacija. Visiškai jai pritariu, nes pilname-tražiai Holivudo animaciniai filmai, kuriuos mūsų televizijos dažnai rodo savaitgalių vakarais, gali patikti tik nesubrendėliams su katastrofišku humoro jausmu. Todėl nesistebėkite žiūrėdami į rinkimų ar apklausų rezultatus: rinkėjus suformavo „Ledynmečio“ ir panašių filmų personažai.

„Išgelbėti poną Benksą“ stilizuotas a la 7-ojo dešimtmečio Holivudo filmai, kuriuose kičinis romantizmas puikiai priderintas prie atviro cinizmo. Kaip ir reikėjo tikėtis, Disney’aus karalystė filme apgyvendinta rašytojos siaubą žadinančiais personažais, pradedant milžinišku peliuku Mikiu, kurį ji randa viešbučio kambaryje. Visai ne peliuką, bet didelę žiurkę primena ir Disney’us (Tom Hanks). Jis pavers svarbiausią rašytojos gyvenimo istoriją saldžia vaikiška operete. Tačiau filme įdomiausias būtent dviejų stiprių charakterių susikirtimas. Thompson ir Hanksas vaidina jaudinantį reginį, dvikovą, žaidimą, primenantį „Užsispyrėlės sutramdymą“.

Rašytojai dažnai priešinasi savo kūrinių ekranizacijoms. Vladimiras Bogomolovas, pagal kurio apsakymą „Ivanas“ filmą „Ivano vaikystė“ sukūrė Andrejus Tarkovskis, teisėsi su režisieriumi visą gyvenimą, nors kas dabar prisimintų rašytoją, jei ne didis filmas? Kas nors pasakys, kad apie Merę Popins pasaulis sužinojo tik kai pasirodė

rašytojai šlykštų įspūdį padaręs filmas. Už geležinės uždangos buvo sava „Merė Popins“, bet šis televizijos filmas taip pat buvo muzikinis, todėl, matyt, neverta spėlioti, ar Travers jį matė. Likimo ironija, bet „Išgelbėti poną Benksą“ buvo sukurtas minint Disney’aus studijos „Merės Popins“ penkiasdešimtmetį.

Holivudas sukūrė ne vieno Federico Fellini filmo perdirbinį, bet regis, į jo 1954 m. „Kelią“ (LRT Kultūra, 10 d. 21 val.) dar nepasikėsino, nors ištikimi „Ledynmečio“ gerbėjai vargu ar suprastų šią skaudžią meilės dramą. „Kelio“ pasirodymo metais jį garbino ir kritikai, ir žiūrovai, o Giulliettos Masinos suvaidinta klounė Dželsomina buvo lyginama su Charlie Chaplinu. Su ne vienu italų neorealistu bendradarbiavęs Fellini iš mokytojų perėmė socialinį realizmą, filmavo natūroje, tačiau, užuot kūręs dokumentišką pasakojimą, pasiūlė naują kino poezijos formą. Ji ir tapo didžiuoju atradimu. Filmo herojai – žiaurus cirkininkas Dzampanas (Anthony Quinn) ir iš motinos nupirkta jaunutė Dželsomina, kurią jis laiko savo nuosavybe, klajoja skurdžiais pokario Italijos keliais. Tačiau kelyje sutiktas marginalas, pramintas Bepročiu, Dželsominai atvers duris į kitą pasaulį, kuriame yra žvaigždžių. „Keltas“ persmelktas poezijos taip giliai, kad iki šiol sunku patikėti, jog tai tik filmas.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

Spektakliai

VILNIUS

Nacionalinis dramos teatras

Didžioji salė

13 d. 18.30 – P. Claudelio „APREIŠKIMAS MARIJAI“. Rež. – J. Vaitkus

14 d. 18.30 – A. Puškino „BORISAS GODU-NOVAS“. Rež. – E. Nekrošius

16 d. 18.30 – A. Čechovo „TRYS SESERYS“. Rež. – Y. Ross

18 d. 18 val. – „SH-BOOM!; ABIPUSIS KOM-FORTAS; SOLO; KAKTUSAI“ („Nederlands Dans Theatre 2“)

Mažoji salė

9 d. 19 val. – A. Rutkėviča „GYVŪNAS (KU KŪ)“. Rež. – R. Atkočiūnas

11, 15 d. 12, 15 val. – J. Pommerat „RAUDON-KEPURĖ“. Rež. – P. Tamolė

16 d. 16 val. – „PIRMAPRADIS“ (pojūčių spektaklis pagal C.G. Jungo biografiją ir idėjas). Rež. – K. Žernytė

18 d. 16 val. – PREMJERA! „ŽALIA PIEVELĖ“ (pagal Ignalinos atominės elektrinės darbuotojų ir visaginiečių pasakojimus).

Rež. – J. Tertelis, K. Werner

Fojė

10 d. 19 val. – „PIRMAPRADIS“ (pojūčių spektaklis pagal C.G. Jungo biografiją ir idėjas). Rež. – K. Žernytė

Vilniaus teatras „Lėlė“

Didžioji salė

9 d. 18.30 – „KETURI METŲ LAIKAI“. Rež. – G. Kandelaki (Gruzija) (Lietuvos rankų šešėlių teatras „Budrugana“)

Mažoji salė

10 d. 12 val. – „ČIA BUVO / ČIA NĖRA“.

Rež. – Š. Datenis

11 d. 12 val. – N. Indriūnaitės „COLIUKĖ“ (H.Ch. Anderseno pasakos motyvais).

Rež. ir dail. – R. Driežis

17 d. 12 val. *Trakų pilyje* – Just. Marcinkevičiaus „VORO VESTUVĖS“. Scen. aut. ir rež. – A. Mikutis

18 d. 12 val. – N. Indriūnaitės „SNIEGUOLĖ IR SEPTYNI NYKŠTUKAI“ (pagal brolių Grimmų pasaką). Rež. – N. Indriūnaitė

„Menų spaustuvė“

9 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – A. Lasytės koncertas „etape“

10 d. 19 val. *Juodojoje salėje* – „TAMOŠIUS BEKEPURIS“ (pagal K. Binkio poemą).

Rež. – C. Grauzinis (teatras „Cezario grupė“)

14 d. 18.30 *Kišeninėje salėje* – „LIETAUS ŽEMĖ“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)

16 d. 18 val. – „Kultūros naktis“

KAUNAS

Nacionalinis Kauno dramos teatras

9 d. 18 val. *Rūtos salėje* – D. Loher „KLAROS SANTYKIAI“. Rež. – R. Atkočiūnas

10, 11 d. 12 val. *Mažonoje scenoje* – PREM-JERA! „LABAS, LAPE!“ (pagal E. Daciūtės pasaką „Laimė yra lapė“). Rež. – E. Kižaitė

10 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – A. Škėmos „BALTA DROBULĖ“. Rež. – J. Jurašas

11 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – Th. Manno „FJORENCA“. Rež. – J. Vaitkus

13 d. 18 val. *Ilgojoje salėje* – H. Ibseno „KAI MIRĘ NUBUSIM“. Rež. – M. Klimaitė

13 d. 19 val. *Mažonoje scenoje* – J. Tumo-Vaižganto „ŽEMĖS AR MOTERS“. Rež. – T. Erbrėderis

14 d. 18 val. *Didžiosios scenos vaidybinėje aikštelėje* – instruktažas-spektaklis „MAIŠ-TAS“. Rež. – A. Jankevičius

15 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – G. Laba-nauskaitės „ŽALGIRĖS“. Rež. – V. Bareikis

16 d. 18 val. *Rūtos salėje* – J. Dell ir G. Sible-yras „TEGYVUOJA BUŠONAS!“

Rež. – R. Vitkaitis

17 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – M. Frischo „BIOGRAFIJA: VAIDINIMAS“. Rež. – G. Varnas

18 d. 12 val. *Mažonoje scenoje* – A. Sunklo-daitės „KIŠKIS PABĖGĖLIS“ (pagal L. Jaki-mavičiaus knygelę „Lapė ir kaliošai“).

Rež. – A. Sunklodaitė

18 d. 18 val. *Didžiojoje scenoje* – W. Shakes-peare'o „HAMLETAS“. Rež. – V. Bareikis

Kauno valstybinis muzikinis teatras

9 d. 18 val. – „ADAMŠŲ ŠEIMYNĖLĖ“. Pa-statymo meno vad. – K.S. Jakštas, muziki-nis vad. – J. Geniušas

10 d. 18 val. – J. Strausso „ŠIKŠNOSPAR-NIS“. Dir. – J. Geniušas

Kauno kamerinis teatras

11 d. 12 val. – „DANGAUS VIRĖJA“. Rež. ir scenogr. – S. Degutytė („Stalo teatras“)

11 d. 18 val. – J. Kelero „58 SAPNAI“. Rež. – R. Bartulis

17, 18 d. 18 val. – „KETURI METŲ LAIKAI“. Rež. – G. Kandelaki (Gruzija) (Lietuvos rankų šešėlių teatras „Budrugana“)

Kauno lėlių teatras

10 d. 12 val. – „ŽIRAFĄ SU KOJINĖMIS“.

Rež. – G. Radvilavičiūtė

11 d. 12 val. – „ATOSTOGOS PAS DĖDĘ TITĄ“. Rež. – J. Januškevičiūtė

17 d. 12 val. *V. ir S. Ratkevičių lėlių muziejuje* – „PELIUKO PASAKŲ DIRBTUVĖLĖ“. Aut. ir rež. – G. Radvilavičiūtė

18 d. 12 val. *V. ir S. Ratkevičių lėlių muziejuje* – „SVEČIUOSE PAS SKUDURINĘ ONUTĘ“.

Rež. – E. Žekienė

KLAIPĖDA

Klaipėdos valstybinis dramos teatras

Tarptautinis teatro festivalis „The Atrium“

10 d. 18.30, 11 d. 17 val. *Didžiojoje salėje* – „APO-KALIPSĖ“. Rež. – M. Borczuchas („Nowy teatr, Lenkija)

13 d. 18.30 *Didžiojoje salėje* – M. Ivaškevičiaus „DIDIS BLOGIS“. Rež. – A. Schillingas (Nacionalinis dramos teatras)

15 d. 18.30 *Didžiojoje salėje* – G. Grajausko „PAŠALINIAMS DRAUDŽIAMĄ“. Rež. – O. Koršunovas

17 d. 18.30 *Didžiojoje salėje* – „SHAKE THAT DEVIL!“ („Padi Dapi Fish“ ir A. Richard'o (Prancūzija) šokio spektaklis

18 d. 18 val. *Didžiojoje salėje* – S. Kane „AP-VALYTIEJI“. Rež., scenogr. – O. Koršunovas (OKT teatras)

Klaipėdos valstybinis muzikinis teatras

9, 10 d. 18.30 – G. Rossini „SEVILIJOŠ KIRPĖJAS“

ŠIAULIAI

Valstybinis šiaulių dramos teatras

9 d. 18 val. *Kultūros centre* – PREMJERA! M. von Mayenburgo „SKULPTŪRA“. Rež. – P. Ignatavičius, scenogr. ir kost. dail. – I. Aleknavičiūtė, komp. – A. Dom-brovskis. Vaidina I. Norkutė, D. Petraitytė, D. Janciauskas, S. Norgaila, R. Dovydaitis, A. Povilauskas, M. Šaltytė, V. Krivickaitė

10 d. 18 val. Kultūros centre – „VARDAN TOS...“ (pagal P. Vaičiūno dramą „Patriotai“). Rež. – A. Giniotis

PANEVĖŽYS

Juozo Miltinio dramos teatras

9 d. 18 val. *Aukštaitijos siaurajame geležin-kelyje* – PREMJERA! B. Hrabalo „STOTELĖ“. Rež. – J. Glombas, insc. aut. – K. Kny-chalska, scenog. ir kost. dail. – M. Bulanda, komp. – B. Straburzyński, choreogr. – W. Jurewiczius. Vaidina J. Čepulis, A. Venc-kus, A. Preidytė, R. Paukštytė, V. Kupšys, M. Bareikytė, L. Sėdžius, G. Kulikauskytė, A. Kėleris, J. Skukauskaitė-Vaišnienė, M. Cemnickas

10 d. 18 val. – susitikimas su čekų režisie-riumi I. Menzeliu ir jo filmo „Ypatingai sekami traukiniai“ peržiūra

11 d. 18 val. – A. Cagarelio „CHANUMA“.

Rež. ir insc. aut. – A. Enukidzė

15, 16 d. 18 val. – PREMJERA! A. Vasiljevo „SOLO VIENIŠAI ŠIRDŽIAI“. Rež. – L.M. Zaikauskas, scenogr. ir kost. dail. – M. Misiukova, komp. – R.J. Bagdonas. Vai-dina J. Skukauskaitė-Vaišnienė

Koncertai

Lietuvos muzikos ir teatro akademija

10 d. 19 val. *Juodkrantės Evangelikų liute-ronų bažnyčioje*, 11 d. 13 val. *Nidos Evange-likų liuteronų bažnyčioje* – B. Kutavičiaus oratorija „Paskutinės pagonių apeigos“. Atlikėjai L. Dambrauskaitė (sopranas), R. Marcinkutė Lesieur (vargonai), LMTA Mišraus choro merginų grupė (vad. D. Pui-šys, J. Kalcas, G. Venislovas), valtornų kvar-tetas – G. Barkauskaitė, K. Janulevičiūtė, R. Montvilaitė, E. Stanelis. Dir. – J. Kalcas

VILNIUS

„Vilniaus festivalis 2017“

9, 11 d. 19 val. *Lietuvos nacionaliniame ope-ros ir baletto teatre* – PREMJERA! V. Bellini „KAPULEČIAI IR MONTEKIAI“. Muzikos vad. ir dir. – S. Quatrini (Italija). Dir. – R. Šervenikas, rež. – V. Boussard'as (Prancūzija), scenogr. – V. Lemaire (Bel-gija), kost. dail. V. Boussard'as, Ch. Lacroix (Prancūzija), šviesų ir vaizdo projekcijų dail. – G. Levi (Italija), choro meno vad. – Č. Radžiūnas

12 d. 19 val. *Lietuvos nacionalinės filhar-monijos Didžiojoje salėje* – „Ezio Bosso sugrįžta“. Lietuvos kamerinis orkestras (meno vad., dir. ir sol. – S. Krylovas (smui-kas, Italija). Dir., komp. ir sol. – E. Bosso (fortepijonas, Italija). Programoje J.S. Bach, E. Bosso kūriniai

14 d. 19 val. *Lietuvos nacionaliniame operos ir baletto teatre* – „WDR orkestras sveikina Vilnių“. Solistas G. Capuçonas (violončelė, Prancūzija), „Westdeutsche Rundfunk“ (WDR) simfoninis orkestras (vyr. dir. – J.-P. Saraste (Suomija). Programoje L. van Beethoveno, J. Brahms'o ir kt. kūriniai

15 d. 19 val. *Lietuvos nacionalinės filhar-monijos Didžiojoje salėje* – „Appassionata“ pagal Rudolfą Buchbinderį“. R. Buchbin-der (fortepijonas, Austrija). Programoje J.S. Bacho, L. van Beethoveno, F. Schuberto kūriniai

IVSO vasaros festivalis

10 d. 20 val. *Vilniaus paveikslų galerijos kieme* – „Gražiausia filmų muzika“. Solistai E. Sašenko ir J. Milius. Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. – G. Rinkevičius

15 d. 20 val. *Vilniaus paveikslų galerijos kieme* – „Roko baladės“. Solistai P. Meškėla, Č. Gabalis ir J. Milius. Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. – G. Rinkevičius

Šv. Jonų bažnyčia

10 d. 18 val. – koncertas „Baroko tėkmėje“. Dalyvauja G. Davidčiuka-Gelgotė (sopra-nas), J. Gelgotaitė (obojus) ir G. Hennecke (vargonai, Vokietija). Programoje J.S. Bacho, H. Purcello, A. Marcello, W.A. Mozarto, T. Albinoni ir A. Guilmano kūriniai

„Muzikos galerija“

Gedimino pr. 37

9 d. 18 val., 10 d. 12 val. – Didžiosios Riešės muzikos studijos moksleivių koncertas

13 d. 18 val. – „Šokančių paveikslų reči-talis“. V. Paukštelis (fortepijonas, tapyba, animacija)

15 d. 18 val. – „Aisv Suzuki Violin“. Ameri-kos tarptautinės mokyklos Suzuki metodo smuiko koncertas

Bibliografinės žinios

MENAS

Atsiminimai apie skulptorių Juozą Mikėną / parengė Gražina Marija Martinaitienė. – Vilnius : Lietuvos dailės muziejus, 2017. – 231, [1] p. : iliustr., faks., portr.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-609-426-096-4 (įr.)

Kaunas : an architectural guide / [texts by Almantas Bružas, Marija Drėmaitė, Giedrė Jan-kevičiūtė ... [et al.] ; [edited by Julija Reklaitė] ; [editorial board: Ūla Ambrasaitė ... [et al.] ; [translated by Andrius Gailiūnas] ; Architektūros fondas. – Vilnius : Lapas, [2017]. – 333, [3] p. : iliustr.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-609-8198-02-7 (įr.)

Nikolajus Rerichas ir Latvija = *Nicholas Roerich and Latvia* : parodos katalogas [2017 m. vasario 2 - gegužės 6 d., Vilnius] / [sudarytojas Skaistis Mikulionis] ; [vertėja Albina Strunga]. – Vilnius : Lietuvos dailės muziejus, 2017. – 63, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-609-426-099-5

Nuspalvink Lietuvą! / *Vytautas Jurkūnas*. – *Vilnius* : Lietuvos rytas, 2017. – 105, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 11 500 egz.. – ISBN 978-9986-448-48-8

Portretai dvarų kolekcijose = *Portraits in manor collections* : Lietuvos muziejų kelio 2016 m. programos „Dvarų kultūros atspindžiai“ parodos albumas-katalogas [2016 m. liepos 14 d. - 2017 m. sausio 12 d., Vilnius] / [sudarytoja ir teksto autorė Dalia Tarandaitė] ; [vertėja Al-bina Strunga]. – [Vilnius] : Lietuvos dailės muziejus, [2016]. – 175, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-609-426-097-1 (įr.)

Senasis Baltijos sidabras iš privačios kolekcijos = *Baltic silver antiques from a private col-lection* = *Das alte Baltische Silber aus einer Privatsammlung* : [kolekcininkas] Viktor Astanin : tarptautinės parodos katalogas, 2017 m. gegužės 17 d. - rugsėjo 3 d. [Vilnius] / Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai ; sudarytojas Dalius Avižinis ; [tekstų autoriai Viktor Astanin, Vydas Dolinskas, Ojārs Spāritis, Valda Vilite] ; [vertėjos į lietuvių kalbą Živilė Mikailienė, Toma Zarankaitė, vertėjos į anglų kalbą Rasma Mozere, Albina Strunga, vertėjos į vokiečių kalbą Justina Daunorienė, Valda Kvaskova, Inguna Kvėpa]. – Vilnius : Nacionalinis muziejus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės valdovų rūmai, 2017. – 247, [1] p. : iliustr.. – (Lietuvos didžiųjų kunigaikščių rūmų parodų katalogai = Exhibition catalogues of the Palace of the Grand Dukes [of Lithuania]) = Ausstelungskata-loge des Palastes der Großfürsten von Litauen, ISSN 2351-7115 ; t. 14). – Tiražas 300 egz.. – ISBN 978-609-8061-50-5 (įr.)

Šilko kelias. Senoji Kinijos dailė = *The silk road. Ancient Chinese art* : parodos katalogas [2017 m. sausio 20 - balandžio 18 d., Vilnius] / [vertėja Irena Jomantienė]. – Vilnius : Lietuvos dailės muziejus, 2017. – 79, [1] p. : iliustr., portr.. – Tiražas 300 egz.. – ISBN 978-609-426-098-8

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Akiniai nuo mėnulio : romanas / Lukas Petrauskas. – Vilnius : Litera, 2017. – 207, [2] p.. – Ti-ražas 150 egz.. – ISBN 978-609-8144-51-2

Dingusios mergaitės : [detektyvinis romanas] / Angela Marsons ; iš anglų kalbos vertė Mar-garita Vilpišauskaitė. – Kaunas : Jotema, [2017]. – 411, [3] p.. – Tiražas 2300 egz.. – ISBN 978-9955-13-684-2 (įr.)

Irklaus pro spygliuotą tvorą : [dokumentinė apysaka] / Rima Karalienė. – Vilnius : Versus au-reus, [2017]. – 405, [2] p.. – Tiražas 1000 egz.. – ISBN 978-9955-34-668-5 (įr.)

Iš praeities stiprybės : [atsiminimai ir poezija] / Petras Vainonis. – Vilnius : Litera, 2017. – 182, [1] p. : iliustr., faks.. – Tiražas 150 egz.. – ISBN 978-609-8144-55-0 (įr.)

Jonvabalių takas : [romanas] / Kristin Hannah ; iš anglų kalbos vertė Vilma Krinevičienė. – Kaunas : Jotema, [2017]. – 511, [1] p.. – Tiražas 2400 egz.. – ISBN 978-9955-13-664-4 (įr.)

Kaip bėga laikas : romanas / Mary Higgins Clark ; iš anglų kalbos vertė Irma Šlekytė. – Vil-nius : Alma littera, 2017. – 276, [2] p.. – Tiražas 4000 egz.. – ISBN 978-609-01-2802-2 (įr.)

Leili ir Medžnūnas : poema : (kūrinys pateiktas rusų ir lietuvių kalba) / Ališer Navoji ; [vertė Marija Rutkauskaitė]. – [Kaunas] : [Lisaura], 2017. – 339, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 22 egz.. – ISBN 978-609-95270-8-6 (įr.)

Make a change and listen to their voice : script book / [compiled by Živilė Šiaudvytienė, Rasa Rimidytė-Liekienė, Emilija Kvietkuvienė, Jurgita Karpenkienė]. – Vilnius : Litera, 2017. – 90, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 180 egz.. – ISBN 978-609-8144-57-4

Naujoji pavardė : [romanas] / Elena Ferrante ; iš italų kalbos vertė Ieva Mažeikaitė-Frigerio. – Vilnius : Alma littera, 2017. – 454, [2] p.. – Tiražas 4000 egz.. – ISBN 978-609-01-2811-4 (įr.)

Noriu, kad mirtum : [detektyvinis romanas] / Peter James ; iš anglų kalbos vertė Arvydas Malinauskas. – Kaunas : Jotema, [2017]. – 431 p.. – Tiražas 2400 egz.. – ISBN 978-9955-13-685-9 (įr.)

Suklusimai / Viktorija Daujotytė ; [ilustruota Dalios Genovaitės Mažeikytės miniatiūromis]. – Vilnius : Lietuvos dailės muziejus, 2017. – 211, [1] p. : iliustr.. – Tiražas 500 egz.. – ISBN 978-609-426-100-8 (įr.)

Šuns širdis : [apysaka, apsakymai] / Michail Bulgakov ; iš rusų kalbos vertė Jurgis Gim-beris. – 3-ioji laida. – Kaunas : Jotema, [2017]. – 223, [1] p.. – Tiražas 2000 egz.. – ISBN 978-9955-13-683-5

Zita Buržaitė-Vėžienė: 20-mečio atspindžiai (1996-2016) : įvairių autorių publikacijos, kny-gos, šio laikotarpio archyviniai dokumentai.... – Vilnius : Litera, 2017. – 240, [8] p. : iliustr., faks., portr.. – Tiražas 50 egz.. – ISBN 978-609-8144-56-7 (įr.)

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS IR JAUNIMUI

Didžiosios tvoros paslaptis : [apysaka] / Indrė Pavilonytė ; iliustravo Martynas Pavilonis. – Vil-nius : Alma littera, 2017. – 70, [2] p. : iliustr.. – Tiražas 2500 egz.. – ISBN 978-609-01-2807-7 (įr.)

PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ. LIETUVOS NAC. M. MAŽVYDO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

Savaitės filmai

„Kartą Venecijoje“

Didysis baletas ***

Jauna talentinga mergaitė iš šachtininkų miestelio sutinka kadaise garsų baletoto šokėją Potockį (Aleksandras Domogarovas). Jis įsitikinęs, kad Julia gali tapti balerina, kad jos laukia nuostabi ateitis garsiausiose pasaulio scenose. Tačiau kad jas pasiektų, Juliai pirmiausia reikia įstoti į baletoto mokyklą. Maskvoje nepaklusnią provincialę imasi globoti dėstytoja Galina Beleckaja (Alisa Freindlich). Kad galėtų šokti Didžiojo baletoto scenoje, Juliai pririeiks daug pasiaukojimo, darbo, teks nugalėti intrigas ir patikėti savimi. Režisierius Valerijus Todorovskis („Pamaskvės vakarai“, „Meilužis“, „Stileivos“) sako norėjęs sukurti filmą – romaną. Jis atsigrėžė į kadaise populiarių jausmų auklėjimo romano žanrą, kad papasakotų dar vieną bjauriojo ančiuko tapimo gulbe istoriją. Pagrindinį vaidmenį sukūrė Vilniaus M.K. Čiurlionio mokyklos auklėtinė Margarita Simonova, dabar šokanti Varšuvos baletė, taip pat vaidina Valentina Teličkina, Jekaterina Samuilina, Ana Isajeva (Rusija, 2017). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Kartą Venecijoje ***

Ko tik nepadarysi dėl mylimo šuns, net pats imsi kandžiotis. Privatus detektyvas Stivas (Bruce Willis) pasirėngęs viskam, kad atgautų gangsterių pagrobtą keturkojį draugą Badį. Jis imasi vykdyti gangsterių sąlygas – ieško pagrobto lagamino, kuris pilnas narkotikų. Tačiau Stivo pėdsakais seka kiti banditai ir tai dar ne rūpesčių pabaiga. Marko ir Robbo Cullenų komedijos veiksmas rutuliojasi Los Andžele, todėl pavadinime minima Venecija – tik populiarius paplūdimys. Taip pat vaidina Jasonas Mamoa, Johnas Goodmanas, Thomas Middleditchas, Famke Janssen, Adamas Goldbergas (JAV, 2017). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai)

Man esi viskas **

Sentimentalus žiūralas, kurio pagrindas – Nicolas Yoon knyga. Aštuoniolikmetė filmo herojė Medė (Amandla Stenberg) apdovanota didžiule vaizduote ir labai smalsi, bet dėl retos ligos ji negali palikti hermetiškų savo namų. Medė įsimyli ką tik atsikrausčiusį kaimyną Olį (Nick Robinson), kuris bando nepaisyti merginos ligos. Režisierės Stellos Meghie filme taip pat vaidina Ana de la Reguera, Anika Noni Rose, Taylor Hickson, Danube R. Hermosillo, Robertas Lawresonas (JAV, 2017). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda, Šiauliai)

Meilė ir draugystė ****

Jane Austin – iš tų retų autorių, kuriuos pripažįsta ne tik literatūros žinovai bei kritikai, bet ir mėgsta skaitytojai. Prie to prisidėjo ir gausios Austin romanų ekranizacijos. Tačiau ankstyvasis rašytojos romanas „Lady Susan“, beje, išspausdintas tik po jos mirties 1871-aisiais, tik dabar pirmą kartą perkeltas į ekraną. Filmą sukūrė amerikiečių nepriklausomas režisierius Whitas Stillmanas. Tai intrigų kupina meilės istorija, besirutuliojanti XVIII a. Anglijos salonuose. Ledi Siuzana Vernon (Kate Beckinsale) neturi nei vyro, nei pinigų. Ši žavi našlė kur kas labiau emancipuota, nei leidžia jos epochos standartai. Ledi Siuzana atvyksta į savo mirusio vyro tėvų rezidenciją, kad išlauktų, kol baigsis paskalų apie ją sukelta audra. Našlė bando rasti vyrą ne tik savo gražuolet dukteriai, bet ir sau. Taip pat vaidina Chloë Sevigny, Xavier Samuelis (Airija, Prancūzija, Olandija, 2016). (Vilnius, Kaunas)

Pažadas ***

1914-ųjų Konstantinopolis. Osmanų imperija žlunga, miestas vis labiau pasineria į chaosą. Studentas medikas Mikaelis (Oscar Issac) čia atvyko iš kaimo Turkijos pietuose. Amerikiečių žurnalistą Krisą (Christian Bale) į Konstantinopolį atvedė ne darbas, o meilė armėnų dailininkei Anai (Charlotte Le Bon). Mikaelis taip pat susižavi Ana. Prasidėjus karui, turkų nacionalistai paskelbia armėnus išdavikais. Mikaelis pateks į konclagerį, pabėgs iš ten, slapstysis gimtajame kaime. Krisas rizikuos gyvybe, kad atskleistų pasauliui tiesą apie armėnų genocidą. Terry George'o filmas – labiau švietėjiškas pasakojimas nei meno kūrinys, tačiau pagrindinį uždavinį – parodyti armėnų tragediją – jis įvykdo (JAV, Ispanija, 2016). (Vilnius)

***** – šedevras, ***** – pasižiūrėti būtina, **** – geras filmas, *** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – niekalas

Kino repertuaras

VILNIUS

Forum Cinemas Vingis

9–15 d. – Mumija (JAV) – 11, 14.20, 16.20, 20, 21.40
Mumija (3D, JAV) – 12, 13.40, 17.30, 19 val.
Didysis baletas (Rusija) – 11.10, 13.40, 18, 21.10
Kartą Venecijoje (JAV) – 16.35, 19.10, 21.30
15 d. – Gelbėtojai (JAV) – 20.40
9 d. – Karibų piratai. Salazaro kerštas (JAV) – 11.30, 13.20, 17, 18.20, 21.50; 10–15 d. – 11.30, 13.20, 17, 18.20, 21.30
9–15 d. – Karibų piratai. Salazaro kerštas (3D, JAV) – 14.40, 20.30
Stebuklų šalis. Urfino Džiuso ir mergaitės Elės nuotykių (Rusija) – 11.20, 13.30, 16.10 (lietuvių k.); 11, 13.10 (originalo k.)
Nuostabioji moteris (JAV) – 15.20, 18.20, 21.20
Svajoklis Budis (JAV, Kinija) – 11.30, 14 val.
Ponas kūdikis (JAV) – 11.10, 15.40
Man esi viskas (JAV) – 14.10
Svetimas: Covenant (JAV, Australija, N. Zelandija, D. Britanija) – 21 val.
Karalius Artūras. Kalavijo legenda (JAV) – 16.05
Karalius Artūras. Kalavijo legenda (3D, JAV) – 18.50; Ratatouille (JAE, JAV) – 21.45
9, 11, 13, 15 d. – Mano mama ir mūsų kūdikiai (Prancūzija) – 16.30
10, 12, 14 d. – Pažadas (Ispanija, JAV) – 16.30
10, 12, 14 d. – Man esi viskas (JAV) – 18.50
11, 13, 15 d. – Virtuvė 2. Finalas (Rusija) – 18.50
9–15 d. – Kubo ir stebuklingas kardas (JAV) – 11.40
Forum Cinemas Akropolis
9, 10 d. – Mumija (JAV) – 10.30, 13.10, 15.50, 18.30, 21.15, 22.30, 23.20; 11–15 d. – 10.30, 13.10, 15.50, 18.30, 21.15
9–15 d. – Mumija (3D, JAV) – 11.50, 14.30, 17.10, 19.50
Didysis baletas (Rusija) – 15.10, 18.10, 21.05
9, 10 d. – Kartą Venecijoje (JAV) – 18.40, 20.45, 23.40; 11–15 d. – 18.40, 20.45
15 d. – Gelbėtojai (JAV) – 18.05
9, 10 d. – Karibų piratai. Salazaro kerštas (JAV) – 10.10, 15.30, 18, 20.55, 23 val.; 11–15 d. – 10.10, 15.30, 18, 20.55
Karibų piratai. Salazaro kerštas (3D, JAV) – 13.20, 16.10, 19, 21.50
9 d. – Nuostabioji moteris (JAV) – 10.20, 12.50, 17, 20.10, 23.10; 10 d. – 12.50, 17, 20.10, 23.10; 11 d. – 12.50, 17, 20.10; 12–15 d. – 10.20, 12.50, 17, 20.10
9 d. – Stebuklų šalis. Urfino Džiuso ir mergaitės Elės nuotykių (Rusija) – 12.40, 15 val.; 10–15 d. – 10.40, 12.40, 15 val. (lietuvių k.); 9–15 d. – 11.20, 13.30, 15.40 (originalo k.)
9–14 d. – Man esi viskas (JAV) – 16, 18.20; 15 d. – 16 val.
9, 10 d. – Svetimas: Covenant (JAV, Australija, N. Zelandija, D. Britanija) – 20.35, 23.50; 11–15 d. – 20.35
9–15 d. – Svajoklis Budis (JAV, Kinija) – 10.50, 13 val.
9, 12–15 d. – Ponas kūdikis (JAV) – 13.15; 10, 11 d. – 11, 13.15
9 d. – Piktieji paukščiai. Filmas (JAV) – 10.15; 10–15 d. – 11.10
Skalvija
9 d. – Didysis baletas (Rusija) – 18.30; 10 d. – 18.10; 11 d. – 17.50; 12 d. – 19 val.; 13 d. – 20.50; 14 d. – 16.40; 15 d. – 18.50
9 d. – Kartą Venecijoje (JAV) – 21 val.; 10 d. – 20.40; 13 d. – 18.50; 14 d. – 20.40; 15 d. – 16.50

11 d. – Meilė ir draugystė (Airija, Prancūzija, Nyderlandai) – 16 val.
13 d. – Tobuli melagiai (Italija) – 16.50;
15 d. – 21.20
Ciklas „Lek gervė, lek gervėlė“
9 d. – Ateljė „Rojaus drabužiai“ (dok. f., rež. A. Griniūtė) – 17.10
10 d. – Moteris ir ledynas (dok. f., rež. A. Stonys) – 17 val.
11 d. – Apsimetėliai (Estija, Latvija, Lietuva) – 20.20
12 d. – Žmogus, kuris mokėjo 75 kalbas (Norvegija, Lietuva, Lenkija) – 17.30
14 d. – Lenkų kino klubas. „Jauni ir gabūs. 9-ojo dešimtmečio režisierių karta lenkų kine“. Bangos (Lenkija) – 19.10

Pasaka

9 d. – Tobuli melagiai (Italija) – 17.30; 11 d. – 16.30; 15 d. – 21.30
9 d. – Apsimetėliai (Estija, Latvija, Lietuva) – 19.30; 10 d. – 19.45; 11 d. – 18.30; 12–14 d. – 18.45; 15 d. – 19.30
9 d. – Meilė ir draugystė (Prancūzija, Airija, Olandija) – 21.30; 10 d. – 18, 20.30; 12 d. – 20.45; 14 d. – 19 val.; 15 d. – 19.15
9 d. – Kriausių pyragėliai su levandomis (Prancūzija) – 17.45
9 d. – Mano mama ir mūsų kūdikiai (Prancūzija) – 19.45; 10 d. – 21.45; 11 d. – 20.30; 12, 13 d. – 19 val.; 15 d. – 21 val.
9 d. – (Ne)Tikros prancūziškos vestuvės (Prancūzija) – 21.45; 12 d. – 21 val.
10 d. – Emilija iš Laisvės alėjos (rež. D. Ulvydas) – 15.15
10 d. – Mažylio Nikolia atostogos (Prancūzija) – 15.30
10 d. – Prancūziška porėlė (Prancūzija) – 22.15
11 d. – Moliūgėlio gyvenimas (Prancūzija) – 15 val.
13 d. Valdovų rūmų kieme – Kinas po žvaigždėmis. Amžinai kartu (rež. L. Lužytė) – 22.30
14 d. Valdovų rūmų kieme – Kinas po žvaigždėmis. Stefanus Cveigas: atsisveikinimas su Europa (Austrija, Prancūzija, Vokietija) – 22.30
Ozo kino salė
9 d. – Apsimetėliai (Estija, Latvija, Lietuva) – 18 val.; 10 d. – 16.30; 13 d. – 18.30
9 d. – Tarnaitė (P. Korėja, Japonija) – 19.50; 14 d. – 18 val.
10 d. – Pasiklydę Paryžiuje (Belgija, Prancūzija) – 15 val.; 13 d. – 17 val.; 14 d. – 20.30
10 d. – Sieranevada (Rumunija, Prancūzija, Bosnija ir Hercegovina, Kroatija, Makedonija) – 18.20; 15 d. – 18 val.

KAUNAS

Forum Cinemas

9–15 d. – Mumija (scape digital, 3D, JAV) – 9.30, 15.05, 20.45
9, 10 d. – Mumija (JAV) – 13.10, 18.40, 23.30; 11–15 d. – 13.10, 18.40; 9–15 d. – Mumija (3D, JAV) – 14.10, 19.50
Kartą Venecijoje (JAV) – 18.20, 20.35, 22.50
Didysis baletas (Rusija) – 10.30, 19 val.
15 d. – Gelbėtojai (JAV) – 18.45
9–15 d. – Karibų piratai. Salazaro kerštas (3D, JAV) – 11.15, 12.10, 17, 17.50, 22.30; Karibų piratai. Salazaro kerštas (JAV) – 10.20, 15.50, 21.20; Nuostabioji moteris (JAV) – 13.20, 16.20, 19.20, 22.20
Stebuklų šalis. Urfino Džiuso ir mergaitės Elės nuotykių (Rusija) – 9.45, 14, 16.10
Ponas kūdikis (JAV) – 9.40, 12, 14.20
Svajoklis Budis (JAV, Kinija) – 12.30, 14.40, 16.50

9, 12–14 d. – Man esi viskas (JAV) – 16.40, 18.50; 10, 11 d. – 16.40, 18.50, 00.20; 15 d. – 16.40
9, 12–15 d. – Svetimas: Covenant (JAV, Australija, N. Zelandija, D. Britanija) – 21.10; 10, 11 d. – 21.10, 00.10
9, 10 d. – Bernvakaris Australijoje 2 (Australija) – 23.50
9–15 d. – Smurfai: pamirštas kaimelis (JAV) – 11.50; Ratatouille (JAE, JAV) – 21.50
10–15 d. – Žuvytė Dorė (JAV) – 10.10

Romuva

9 d. – Apsimetėliai (Estija, Latvija, Lietuva) – 19 val.; 10 d. – 20.30; 11 d. – 14 val.; 14 d. – 18 val.
9 d. – Mano mama ir mūsų kūdikiai (Prancūzija) – 21 val.; 13 d. – 20 val.
10 d. – Tarnaitė (P. Korėja, Japonija) – 14 val.; 14 d. – 20 val.
10 d. – Pernelyg laisvas žmogus (dok. f., Rusija) – 17 val.
11 d. – Tai tik pasaulio pabaiga (Kanada, Prancūzija) – 17.30
13 d. – Meilė ir draugystė (Prancūzija, Airija, Olandija) – 18 val.
15 d. – Lenkų kino klubas. Bangos (Lenkija) – 18 val.
15 d. – Moteris ir ledynas (dok. f., rež. A. Stonys) – 19.30

KLAIPĖDA

Forum Cinemas

9, 10 d. – Mumija (JAV) – 10.10, 13.30, 19, 23.50; 11–15 d. – 10.10, 13.30, 19 val.
9–15 d. – Mumija (3D, JAV) – 12, 15.40, 21.10
9, 10 d. – Kartą Venecijoje (JAV) – 15.10, 19.10, 21.50, 23.59; 11–15 d. – 15.10, 19.10, 21.50
9–15 d. – Didysis baletas (Rusija) – 14.40, 17.40, 20.40
15 d. – Gelbėtojai (JAV) – 19.25
9, 10 d. – Karibų piratai. Salazaro kerštas (JAV) – 10.40, 16.10, 21.40, 23.35; 11–15 d. – 10.40, 16.10, 21.40
9–15 d. – Karibų piratai. Salazaro kerštas (3D, JAV) – 12.50, 18.20
Stebuklų šalis. Urfino Džiuso ir mergaitės Elės nuotykių (Rusija) – 10.20, 12.50, 14.50 (lietuvių k.); 10.50, 13 val. (originalo k.)
Nuostabioji moteris (JAV) – 17.25, 20.30, 21.25
9–14 d. – Man esi viskas (JAV) – 15, 19.35; 15 d. – 15 val.
9–15 d. – Svajoklis Budis (JAV, Kinija) – 12.30, 17 val.
Ponas kūdikis (JAV) – 17.15
9, 10 d. – Svetimas: Covenant (JAV, Australija, N. Zelandija, D. Britanija) – 23.25
9–15 d. – Dainuok (JAV) – 10.30

ŠIAULIAI

Forum Cinemas

9–15 d. – Mumija (JAV) – 10.10, 15.30, 21.10
Mumija (3D, JAV) – 12.50, 18.20, 20.30
Kartą Venecijoje (JAV) – 18.30, 20.45
15 d. – Gelbėtojai (JAV) – 21 val.
9–15 d. – Karibų piratai. Salazaro kerštas (JAV) – 10.30, 13.20, 16.10, 17.40, 19, 21.50
Karibų piratai. Salazaro kerštas (3D, JAV) – 14.50
9–14 d. – Nuostabioji moteris (JAV) – 13, 18, 21 val. 15 d. – 13, 18 val.
9–15 d. – Stebuklų šalis. Urfino Džiuso ir mergaitės Elės nuotykių (Rusija) – 10.20, 12.30, 15.40
Svajoklis Budis (JAV, Kinija) – 10.40
Man esi viskas (JAV) – 16 val.
Ponas kūdikis (JAV) – 13.10
Kria-kria-keriai (JAV) – 10.50

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė (dailė)
Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė
Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė
Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė
Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaitė
Finansininkė – Brigita Misiuvienė | Direktorius – Linas Vildžiūnas

© „7 meno dienos“. Kultūros savaitraštis. Išeina penktadieniais. Leidžiamas nuo 1992 m. sausio 10 d. Leidėjas VšĮ „7 meno dienos“, Maironio g. 6, 01124 Vilnius. Tel. 2613039. El. paštas redakcija@7md.lt. ISSN 1392-6462. 3 sp. l. Tiražas 800 egz. Spausdino UAB „Valdo leidykla“, Gedimino g. 34, Ukmergė

Remia Lietuvos kultūros taryba ir LR kultūros ministerija
Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas

